

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike.
Inserati: do 9 peti vrst 1 D, od 10—15 peti vrst 1 D 50 p, večji inserati peti vrst 2 D; notice, poslane, izjave, reklame, preklicni peti vrst 3 D; poroke, zaroke velikost 15 vrst 30 D; ženitne ponudbe beseda 75 p. Popusti le pri naročilih od 11 objav naprej. — Inseratni davek posebej.
Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.

Uredništvo „Slov. Naroda“ in „Narodna tiskarna“ Knafljova ulica št. 3, priljubno. — Telefon št. 304.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knafljova ulica št. 3, I. nadstropje
Telefon št. 34.

Dopise sprejema le podpisano in nadstojno frankovano.
Rokopisov se ne vrača.

Posamezne številke:
v Jugoslaviji vse dni po Din 1—
v inozemstvu navadne dni Din 1, nedelje Din 1-25
Poština plačana v gotovini.

„Slovenski Narod“ velja:

	V Jugoslaviji	V inozemstvu
12 mesecev	Din 144—	Din 264—
6	72—	132—
3	36—	66—
1	12—	22—

Pri morebitnem povišanju se ima daljša naročnina doplačati.
Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vedno po nakaznici.
Na samo pisarna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Ljubljana — Maribor.

Pod tema imenoma ne mislimo na mesti sami, temveč na oblastna okrožja, o katerih se v nekaterih krogih misli, da si po svojih interesih stojita nasproti. Zlasti mariborski listi so pisali, kako Ljubljano vodijo preveč egoistični vidiki, da je njena gospodarska politika omejena, da se slovenska metropola poteguje za čim jačjo koncentracijo upravnih uradov, itd.

Taki in enaki razgovori so grenili razmerje med Ljubljano in Mariborom posebno v dobi, ko se je obravnavalo vprašanje državne razdelitve na oblasti. Lahko rečemo, da se je to vprašanje razpravljalo iz ozkoprstnega stališča in pod splošnim meglenim vidikom jugoslovenskega izenačevanja, in da so se premalo upoštevali tehnični kriteriji samoupravnih dobrot. Zaenkrat vprašanje ni na dnevnem redu, in ko se bo reševalo, se ne bodo upoštevali samoupravnih dobrot. Zaenkrat vprašanje ni na dnevnem redu, in ko se bo reševalo, se ne bodo upoštevali samoupravnih dobrot.

Nas zanima drugo dejstvo, ki se čuti zlasti v zadnjem času in ki nam postavlja razmerje Ljubljana — Maribor v popolnoma novo luč. Menimo izkustvo, ki so ga doživeli na lastni koži mariborski in štajerski krogi o priliki zadnje razstave v Mariboru. Tedaj in tudi pozneje za časa Ljubljanskega veleseja so se prepričali, kje tiče naš skupni konkurent in zlasti, da se v naši državi očituje grupacija gospodarskih interesov po nekaterih središčih, od katerih velja omeniti zelo ugodno gospodarsko lego Beograda in pa hude konkurenčne nakane bližnjega Zagreba.

Danes obstoja med Ljubljano in Mariborom enota gospodarskih interesov in potreba enotne zaščite in procvita istih ne na podlagi abstraktnih separatističnih teorij, temveč vsled pritijske konkretnosti izkustev. Konkretnost in izkušnja pa morata postati vodilni smernici našega javnega dejanja in nehanja. Ni zdrave politike brez teh načel. Radi te enote pa je priporočljivo, da se prizadejati krogi in organizacije strnejo h skupnemu delu in da se ljubljansko-mariborski sistem zaščiti in pokaže z vsemi sredstvi modernega merkantilizma. V prvi vrsti mislimo na večjo gospodarsko revijo, na številnejše raziskave naših gospodarskih, bančnih, finančnih, obrtnih, industrijskih, delavsko-socialnih, mezdnih in gospodarsko-geografskih razmer in razvitkov. Dalje smatramo skupno gospodarsko in vzorčno propagando po

jugu in sredini države za zelo nujno. Potreben je tudi skupni gospodarsko-politični forum, ki bo te interese znal braniti in zastopati v Beogradu in Zagrebu.

Skratka: Ljubljana in Maribor potrebuje čim največ gospodarskega solidarnosti, sodelovanja in medsebojne pomoči.

Enak nauk moremo zaključiti iz izkušenj še drugih področij. Tu imamo nenadejano ostrino vprašanja naše severne državne granice. Položaj na ti granici za nas ni ugoden. Naše časopisje vse premalo poroča o programskih razmerah, o njih nacionalni in obrambni konsolidaciji, o socialnih in družabnih odnosih naših manjšinskih pomešanih štajerskih mest. Surovost družabnega vedenja nemških ostankov do jugoslovenskih avtonomnih državljani je skrajno tredentistična. Pa tudi po deželi se je vsled klerikalnega in demokratskega klevetajočega defetizma in boja proti konsolidaciji državne oblasti razpasla tako splošna nezadovoljnost, da o kakem toplem patriotizmu in vernem državljanstvu čutu ne more biti govora. — S tem odkrivamo nacionalno in socialno-kulturno nalogo, ki se tiče ne samo Maribora, temveč tudi, ali skoro predvsem Ljubljane. Štajerski rojaki so v prejšnjih letih skrhali najboljše moči v mučnem dvoju z narodnimi odpadniki. Prosvetno in kulturno delo je zaostalo. Ljubljana pa je postala središče znanstvenega in kulturnega napredovanja Slovencev. Ona nosi največjo odgovornost za našo severno granico, ki je vprašanje širokega prosvetljenja in kulturnega poglobljanja tamošnjega seljaškega in meščanskega prebivalstva. Severna granica narekuje enako solidarnost in medsebojno pomoč na prosvetnem in nacionalnem polju, kakor Maribor-Ljubljana na gospodarskem področju. Tudi tu treba medsebojnih stikov ter enotne nacionalne in kulturne akcije. Ta naloga je zelo pereča in bi lahko razgnala sedanje splošno mrtvilo prostovoljnega prosvetnega in nacionalnega dela. Napredne dijaške organizacije na ljubljanski univerzi se morajo za ta vprašanja zanimati in sklicati v ta namen sestaneke slovenskih akademikov in srednješolcev. Treba dela, oznanjevanja, nacionalnega podučevanja in kulturnega osvajanja od sela do sela, od moza do moza, od meščana do meščana. Časi idealnega manjšinskega dela naj se znova prikažejo!

Za danes smo navedli samo dve skupni nalogi, ki spajata Ljubljano in Maribor v tesno enoto. Obe nalogi sta vznikli iz konkretnih potreb in kot take zahtevata tudi konkretne rešitve. Ljubljansko-mariborski gospodarski sistem in vprašanje severne granice morata postati dva poglavitna predmeta naše nove politične orijentacije.

Telefonska in brzojavna poročila Seja narodne skupščine.

40 milijonov za plovidbo na Jadranu. — Zakon o železničarjih sprejet.

— Beograd, 3. oktobra. (Izv.) Včerajšnja seja narodne skupščine je potekla mirno. Predsednik Ljuba Jovanović je izjavil, da bo ukrenil potrebno za likvidacijo slučaja posl. Koste Majkića. Po končani formalnosti je prometni minister dr. Janković odgovoril na vprašanje posl. dr. Grisogona o stavki mornarjev. Izjavil je, da je odklonila vlada militarizacijo, ker bi pomenilo to preljudiciranje izidu stavke. Predloge in-torministrirjalne komisije, ki je predlagala časne ukrepe, je kot prometni minister zavrnil ter predlagal ministrskemu svetu, naj se osnuje brodarsko oddeljenje, ki bi predložilo zakon o prenosni pomorske službe, nadalje da se sklene z lastniki ladij dogovor o prevozu pošte in volajstva, likvidirajo dolgi lastnikov in takoj izplača 14 milijonov dinarjev podpore. Nadalje je predlagal, naj se v novi proračun vsavi 40 milijonov za subvencije. Na očitke posl. Grisogona, da odgovarja prometni minister šele sedaj na vprašanje, stavljeno pred meseci, je odgovoril minister dr. Janković, da tega ni mogel storiti prej, ker med tem časom parlament pač ni deloval. Za tem se je prešlo na razpravo zakona o prometnem osoblju. Po govoru prometnega ministra o potrebi tega zakona so govorili poslanci opozicije Žebot, dr. Hrasnica, Kokanović in Ljuba Davidović, ki so izjavili, da bodo njihovi klubi glasovali proti zakonu.

V imenu vladne večine je branil zakon o prometnem osoblju posl. Vlakjo Kostić, na kar je govoril še poročevalec večine Mita Dimitrijević.

Zakon o prometnem osoblju je bil sprejet tudi v podrobnosti z glasovi radikalcev, Džemijeta in Nemcevi in proti glasovom demokratov, zemljoradnikov, klerikalcev, muslimanov in socialistov. Izmed 179 navzočih poslancev je glasovalo za zakon 109 poslancev, proti pa 70. Predsednik je nato pozval, naj se konstituirajo odbor za zakonski načrt o konvenciji z Avstrijo in odbor za zakonski načrt Ljube Davidovića za priznanje zaslug Putniku in Mišiću. Seja je bila zaključena ob 12. Prihodnja seja je bila napovedana za danes popoldne z dnevnim redom: Volitev odbora za razpravo zakonskega tolačenja člena 13. zakona o sodnikih in razprava o poročilu finančnega odbora o zakonskem predlogu o takšah.

— Beograd, 3. oktobra. (Izv.) Prometni minister dr. Janković je na včerajšnji seji narodne skupščine izjavil povodom razprave o zakonu o prometnem osoblju, da so glava centralni odbor narodnih železničarjev popolnoma z njegovim zakonom, ki je bil sprejet na včerajšnji seji. Centralni odbor narodnih železničarjev bo objavil te dni svoj demanti, da ni nikdar pristal na sprejetje zakona in da se izjava ministra dr. Jankovića more nanašati samo na neki prejšnji načrt, ki ga je centralni odbor poslal ministru za promet.

Seja ministrskega sveta.

Odprava treh ministrstev. Ukrepi proti hrvatskim separatistom.

— Beograd, 3. oktobra. (Izv.) Na včerajšnji seji ministrskega sveta, ki je trajala od 17. do 21. zvečer, se je razpravljalo o zakonu o centralni upravi. V zvezi s tem je ministrski svet sklenil, da se ukinejo ministrstvo za konstituantno, socialno politiko in agrarno reformo. Morebiti se odpravi tudi ministrstvo za vero. Gotovo je, da bo novi ministrski kabinet imel v bodočnosti največ 15 resortov v ministri. Predsednikom vred. Zakon o centralni upravi bi imel priti pred narodno skupščino meseca novembra. Vlada skuša doseči, da bi se čimprej sprejel ta zakon, kar je v zvezi tudi z izvedbo zakona o upravnih razdelitvi države. Izvedba zakona o centralni upravi in o upravnih razdelitvi države bi se nato izvršila istočasno. Na današnji seji ministrskega sveta se bo

sklepalo tudi o razdelitvi dela reduciranih ministrstev na druga ministrstva. Ministrski svet je sklepal včeraj o predlogu za priznanje zaslug vojvodoma Putniku in Mišiću. Na seji je bil podpisal odlok o potniških in civilnih stroških uradnikov, ki jih je zvišal finančni odbor pred nekaj dnevi. Koncem seje je notranji minister obširno poročal o položaju na Hrvatskem, o katerem je danes poročal v radikalnem klubu zagrebški pokrajinski namestnik dr. Cimić. Vlada je sprejela gotove sklepe o postopanju proti hrvatskim separatistom, ki so se po končani seji sporočili nam. Cimiću.

VREMENSKO POROČILO.

— Dunaj, 2. okt. (uradna vremenska napoved za 3. oktober) Večinoma oblačno, ponekod deževno, hladno in živahni zapadni vetrovi.

POGAJANJA Z ITALIJO SE ZOPET PRIČNO!

— Beograd, 3. oktobra. (Izv.) Včeraj popoldne je posejil zunanji minister dr. Ninčiča italijanski odpravnik Sumonte, ki se je hotel informirati glede vladnih izjav v parlamentu, da se bo v reškem vprašanju zahtevala mednarodna arbitraža, ako bi ne uspela direktna pogajanja. Italijanski odpravnik se je zanimal tudi za mnenje naše vlade o prošnji predsednika reške vlade Zanelle za sprejem reške države v Drustvo narodov. Italijanski odpravnik Sumonte se je razgovarjal z zunanjim ministrom dr. Ninčičem o pripravljalnih delih za obnovo dela v paritetni komisiji, ki naj bi se v kratkem pričela, ker so pogajanja zaradi tega med našo in italijansko vlado že končana.

Proti jugoslovenskim delavcem na Reki.

— Sušak, 3. oktobra. (Izv.) General Giardini je predvčeršnjim pozval k sebi zastopnike reških pristaniških delavcev ter jih vprašal, ali bi stopili v fašistovski sindikat, da bi se jih moglo zaposliti. Delavci so odklonili predloge generala Giardinija ter so izjavili, da so pripravljeno raje umreti od glada kakor pa stopiti v fašistovski sindikat. Za tem je general Giardini objavil s posebnim dekretom, da se morejo v pristaniščih zaposliti samo oni delavci, ki so vpisani v fašistovsko organizacijo. Namen tega dekreta je, odstraniti vse jugoslovenske delavce z Reke. Napoveduje se tudi nova naredba, ki bo objavljena te dni, v kateri bo razglasil general Giardini ukrepe proti vsem onim, ki se nečejo poslužiti fašistovskega sindikata.

Odbor za priznanje zaslug vojvodoma Putniku in Mišiću.

— Beograd, 3. oktobra. (Izv.) Odbor za priznanje narodnih zaslug vojvodoma Putniku in Mišiću je imel sinoči sejo, na kateri je bil izvoljen za predsednika doktor Zarko Miladinović, za tajnika pa Gjorgije Čirić. Ker se seje ni udeležil noben član vlade, se je prekinila in se bo prihodnja napovedala pisмено. V zakonskem načrtu za priznanje zaslug vojvodoma Mišiću in Putniku se imajo priznati obema zaslugi, ki sta si jih pridobila za osvobodjenje našega naroda, obenem pa se ima zagotoviti tudi eksistenca njihovim družinam.

RADIĆ OSTANE V LONDONU

— Beograd, 3. oktobra. (Izv.) Po vesteh angleških listov se namerava Radić stalno naseliti v Londonu. Trdi se, da je Radić odredil, naj se proda v Hrvatski vse njegovo imetje in da so njegovi prijatelji poslali ves denar zanj preko zagrebške Eskomptne banke.

Claude Farrère — prev. Miran Jarc:

Civiliziranci.

Roman.

46

Guverner, nekdanji zelo brezobziren parlamentarec, se je pri razkošnih prireditvah izkazal siljnega. Pojavil se je ob enajsti uri; pred njim so stopali njegovi tonkinški suličarji in razsvetljevali park z bakljami. Sam, kakor kak vladar, je stopal med gosti. Gola ramena so se sklanjala v udvorljivih priklonih, beli smokingi so razlamljali že znojne naprsnike. On pa je šel malomarno mimo njih in je zdaj temu razprožil dva prsta, zdaj onega nagradil s smehljajem. Zadal pa je široka diagonalna velikega anamskega kordona izpopolnjevala samogospodovalno silhueto, — preračunjen in hoteno silhueto, kot jo bistroumna politika v Aziji potrebuje. Umaknil se je v skrivni salon, kamor sta vstopila samo admiral Orvillerski in vrhovni general. Skozil odprta okna si utegnil od daleč videti, kako so se razgovarjali brez kretanj. Okrog in okrog pa so stražili Tonkinci z golimi sabljami.

Tedaj pa so se pričeli plesati in ljubezni. Vso noč, do jutra so plesali po marmornatih ploščah v veliki dvorani, ki je velika kakor cerkev in vsrkava skozi ogromna okna vso svetlost prave sainskone noči; posamični pari pa so izginili za drevesa, svetla oblacija so se zlivala z belimi uniformami in slavlje, prosto žalne barve evropskih črnih frakov, je žarelo in vriskalo. V parku se je v čudežnem svetu bambusovih svetilk po-

bavalo kolo mesečinskih šetalcev kot Watteaujev notturno.

Ves Saigon je bil tu; čeprav je bilo to slavje evropsko, slavje zmagovalcev, ki so se radovali zmage v osvobojenem mestu, vendar so povabili tudi domačine, mandarine, ki so se priljubili ljudovladi, vsled česar so jih njihovi prejšnji podaniki prokleli v svojih cankas. Solonski Tong-Doc se je z Malaisem razgovarjal o davkih, poslanik siamskega kralja se je izogibal vprašanjem guvernerjevega namestnika.

V gruči kapetanov in praporščakov se je nahajala gospodična Jeanne Nguyen Hoc, hčerka edinka novega Fuja, ki je malomarno pustila, da so ji dvorili. Dasi iz opicam podobnega plemena, je bila vendar le ljubka in nežna, toda skrivnostnejša in molčečnejša od staroevropske sohe. Imela je gladko čelo in mrzle oči, da nisi mogel nobene njene misli prijeti. In morda pod njenim razkošno vezanim zelenim satinom, ki je pokrival njeno ozka prsa, ni utripalo prav ničesar, ničesar vsaj, kar bi mogel razumeti Evropejec. Rodila se je v Franciji, kjer so jo tudi krstili kot katoličanko; v nekem slovitem samostanu so jo visoko vzgojili ter je znala plesati, ljubimkati in zbrano poslušati Beethovna. Njene vitke roke in drobne ustnice pa so tudi posnale vse, kar vedo evropske lahikrikle: to je bilo zapisano v dvoumni ironiji njenege nasmeha. Toda vse to: — samo, samo obleka. Samo obleka je očitala njeno neprikrito častihlepno po doseg moža Francoza, ki bi ji oskrbel domovinsko pravico zmagovitega naroda; samo

obleka iz pariškega blaga, pod katero se je zakrivala azijska duša, ki se upira vsakemu nasilju; kajti azijska duša je prestara in tisočletna kultura jo je že preveč izkristalizovala, da bi jo sploh kdo mogel preobraziti ali pa razrešiti. Noben zapadni mislec, noben mojster dušeslovja bi ne mogel prodreti niti v obliko anamskih sanj Fujeve hčerke Nguyen-Hoc.

Ves Saigon je bil tu. To je bila čudovita mešanica poštenih ljudi in takih, ki to niso bili, — no, ti so bili številnejši, kajti francoske naselbine so pravzaprav smetišče vse gnilobe in vseh izrodov, ki jih izbljuje in izmeče prestolica. Tu je bila množica sumljivih ljudi, ki jih kazenski zakonik, preohlapna pajčevina, ni znal pridržati v svoji mreži: bili so bankroterji, pustolovci, dragoletniki, izkušeni soprog in vmes tudi nekaj vohunov; tu je bila množica prepričajnih žensk, ki so znale po sto in sto načinih grešiti in jim je bilo zakonolomstvo še nekaj najnedolžnejšega. V tej greznici so redki poštenjaki in redke čednosti celo motile. Čeprav je bilo to sramotno življenje občeznano, razkrito in običajno, vendar so ga priznavali in z njim soglašali. Čiste roke so se brez stude stiskale z umazanimi. Proč od Evrope se Evropejec, kralj na zemlji, z radostjo postavlja nad zakone in dobro in zlo, ki jih običajno gazi z nogami. V Parizu ali pa v Londonu je morda tajno življenje ostudnejše kot tu v Saigonu, toda je pa prikrilo, je življenje za zaprtimi oknicami. V naselbinah pa se pregrehe ne bojijo solnce luči. In čemu bi preklel

njihovo predrzno odkritosrčnost? Če je hiša iz stekla, si prihraniš iluzijo in hinavščino.

Zdravnik Raymond Mévil se je zakasn timer, zato se ni udeležil plesa. Komaj da se je pojavil v dvorani in po sobah in si je rajši izbral park za temelj zasledovanja žensk. Nocoj jih ni lovil kar slučajno, temveč je prežal le na Marto Abelovo in gospo Malaisovo, da bi si osvojil eno ali drugo. Toda sreča mu je bila sovražna: na ovinku drevoreda je trčil na gospo Arlettovo, ki se ji ni mogel umakniti. Ze ves mesec je zamudil vsak tedenski obisk, zdaj pa ni mogel ubežati opravičilu.

Gospa Arlettova je bila dostojna gospa, ki je v Saigonu slovela kot silno svetoholjska. Če jo je izdal ljubimec, je to ni mnogo razburilo; občutnje jo je dirnila razpoka, ki jo je to izdajstvo zarezalo v njen proračun.

»Zdi se mi,« je dejala povsem mirno, »da vam srečanje z menoj ni po godu. Pa zakaj? Drug drugemu res nisva ničesar več: to ste mi dali razume brez ovinkov, in čeprav bi mi bil prijazen razhod ljubši, vendar vas ne bom več vabila k sebi o tem bodite prepričani.«

Mévil se je udano skušal opravičevati.

»Prosim vas ... pustiva to! Saj nisem niti najmanj jezna na vas! Vi me ne ljubite več, jaz vas sploh nisem ljubila, a ostaniva pa vendar prijatelja. Samo to besedo še: včeraj sem vas pričakovala ... bil je za obiske določen dan ...«

Mévil jo je razumel.

Madžarska dvoreznost.

Delna mobilizacija. — Madžari v zvezi z Bolgarsko. — Odposlanec Aleksandrova v Pešti.

— Budimpešta, 3. oktobra. (Izv.) Vaš dopisnik je izvedel iz poučenega vira, da sta povodom zadnjih pogajanj med malo antanto in Madžarsko v Ženevi zahtevala jugoslovenski in romunski delegat od grofa Bethlena, naj razpusti irendentovske organizacije v Madžarski. Ministrski predsednik grof Bethlen je to obljubil, na kar so mu zastopniki male antante obljubili, da bodo podpirali prošnjo Madžarske za posojilo. Izjavilo pa se je grofu Bethlenu, da se bo akcija za madžarsko zunanje posojilo razvijala v istem teku, kakor se bo vršila na Madžarskem razpust vseh tajnih in irendentovskih organizacij. Med tem je madžarska vlada tudi v tem slučaju igrala svojo običajno dvojno vlogo. Istočasno, ko je v Ženevi obljubovala vse, je delala doma ravno nasprotno. Tako je ravno te dni pozval vojni minister pod zastavo vse mladavice od 20. do 25. leta. Poklicani vojaki so morali podpisati izjavo, da vstopajo prostovoljno v vojsko. Vojaki, ki bi imeli služiti v Budimpešti, so bili pozvani v provinco, da bi zastopniki antante v Budimpešti ne opazili velikega števila vojaštva. Za vezbanje teh vojakov so angažirali častnike, ki pripadajo organizacijam legitimistov in »probujačih se Madžarov«. Ti častniki imajo vsak dan pred vojaštvom govore in pre-

davanja v velkomadžarskem duhu ter pozivajo volake, naj bodo pripravljeni na velike dogodke, ki bodo kmalu nastopili. To vse se godi sporazumno z bolgarsko vlado, ki trdi, da ima pozitivne dokaze, da je bilo v poslednje dogodke na Bolgarskem zapletena tudi jugoslovenska vlada. Bolgarska vlada pravi, da bo Jugoslavija svojo igro kmalu ponovila in zato se je treba sedaj pripraviti za boj na življenje in smrt. Kakor poročajo, si je Cankov dal po svojem poslaniku v Budimpešti poročati o oboroževanju na Madžarskem. Danes je došel v Budimpešto tudi poseben zastopnik Todora Aleksandrova. Včeraj je bilo v Budimpešti več javnih shodov, na katerih so govorili notranji ministri Rakovski, bivši minister Lukacs, Stefan Friedrich in Jurij Gomboš. Stefan Friedrich je dokazoval, da se ima Bethlenova vlada zahvaliti za vse Društvo probujačih se Madžarov in da je krivično, ako preganja sedaj sporazumno z malo antanto to organizacijo. Gomboš je imenoval lojalnost napram mali antanti anahronizem, ker se Madžarska more nahajati napram mali antanti samo v borbenem stanju. Napovedoval je odločno borbo proti onim, s katerimi je grof Bethlen sklenil v Ženevi sporazum, zaradi česar bo prišel pred narodno sodišče.

Zmede v Nemčiji.

Katoliški episkopat proti revoluciji. — Nemški nacionalisti proti pučem. — Kahr gospodar Bavarske. — Napetost med Berlinom in Bavarsko. — Stresemann pred padcem. — Demisija dveh ministrov.

— Berlin, 2. oktobra. (Wolff.) V vseh katoliških cerkvah Nemčije je bilo prečitano pastirsko pismo, ki se glasi: Najstrašnejša vseh svetovnih vojn leži za nami. Toda namesto da bi se delalo za sporazum in pomiritev narodov, se oklepa današnja človeška družba ozkorsne sebičnosti in zagrinjenega nacionalizma. Drugi zopet žive v plametičnem maščevalnosti in z nepremišljenimi dejanji škodujejo narodu in domovini. Oni prav tako škodujejo skupnosti kakor dotični, ki sanjajo o revoluciji in hočejo doseči lepšo bodočnost potom uporov in novega krvoprelitja. Mi se odrekamo vsem mislim in načrtom sovraštva in maščevanja. Mi nečemo sovražnikov uničiti, nego pomiriti, nečemo narodov razdvajati nego zediniti; miru ne bomo izpodkopavali, marveč ustanavljali.

— Berlin, 2. oktobra. (Uradno.) Pustolovščina v Küstrinu je bila hitro končana. Posredovanje vojaškega odreda je prišlo le malo do veljave. 400 razgrajen pod vodstvom dvajsetstoričnega kolovodij je bilo aretiranih in razoroženih. Pri obhodu po okolici Küstrina je policija ujela 30 mož brolečo tolpo. Včeraj zvečer je prišlo med vojaštvom in uporniki do krvavega spopada. Uporniki so imeli 1 mrtvega in nekaj težko in lahko ranjenih. Vlade čete nimajo nobenih izgub.

— Berlin, 2. oktobra. (Wolff.) Danes dopoldne se je vršila seja voditeljev koalicijskih strank z državnim kancelarjem, ki se je udeležil tudi vodja bavarske ljudske stranke. Državni kancelar je pojasnil temeljne smernice svojega današnjega govora v državnem zboru. Vpričo velike važnosti predstojen ukrepov na polju notranje in zunanje politike so voditelji frakcij zavzeli stališče, da se morajo najprej posvetovati s svojimi frakcijami. O sklepih bo državni kancelar obveščen do 7. zvečer. V zvezi s tem je pričakovati, da se bo današnja seja državne zbornice vršila še zvečer.

— Berlin, 2. oktobra. (K.) »Lokal-anzeiger« poroča iz nemško-nacionalnih virov: Odslanjamo vse poskušne kakor je onl v Küstrinu ali svoječasni Kappov puč. Diktator, ki bi ne imel zakonite oblasti in bi se ne oprl na zakonito moč, bi ne mogel voditi Nemčije k okrevanju in svobodi.

— Berlin, 2. oktobra. (K.) Državno-zborna frakcija bavarske ljudske stranke je pravkar izvedela, da je generalni državni komisar dr. Kahr imenovan za bavarskega ministrskega predsednika. Iz Monakova se ta vest uradno še ne potrjuje.

— Monakovo, 2. oktobra. (SK) »Münchener Neueste Nachrichten« poročajo, da se vrše ta čas med bavarske in württenberške vlade posvetovanja o splošnem položaju. V Württembergu baje nameravajo sprejeti nemško-nacionaliste v vladno koalicio.

— Monakovo, 2. oktobra. (SK) Iz dobro poučenih krogov, ki so v tesnih stikih z diktatorjem Kahr, poročajo, da je napetost med Kahr in berlinskimi vlado vedno večja. Nasproti večkrat ni mogoče odstraniti. Mnogi domnevajo, da se bo moral Stresemann s Kahr končno spreti.

— Monakovo, 2. oktobra. (Izv.) Generalni komisar je izdal dve naredbi, po katerih se vjelekdaj kaznuje a smrti

jo, vsaka sabotaža pa z velikimi denarnimi globami in ječo. V slučaju, da je zahteval sabotažni čin kako človeško življenje, se kaznuje krivci s smrtjo. Vse stavke so prepovedane. Te naredbe so izzvale veliko razburjenost pri liberalnih strankah ter izgleda, da so naperjene samo proti njim.

— Berlin, 3. oktobra. (Izv.) Zaradi nastopa predsednika nemške ljudske stranke Scholza, ki ga je podpiralo desno krilo stranke proti koalicijski vladi, je včeraj nenadoma nastopila kriza. Nemška ljudska stranka je postavila zahtevo, naj se sprejmejo nemški nacionalci v vlado, naj odstopita ministra Helfferich in Solimann in da naj se odpravi osemurni delavnik. Pogajanja so potekala brezuspešno, ker so socialni demokrati odločno odklonili te zahteve. Po vrnitvi državnega kancelarja od državnega predsednika se je sestel ob pol 11. zvečer ministri svet, ki je imel sejo do 13. ponoči. Državni kancelar dr. Stresemann je sporočil državnemu predsedniku ostavko ministrov Raumerja in Luthra. Minister Raumer je odstopil na podlagi včerajšnjega sklepa nemške ljudske stranke, ker so nastale difference med njim in stranko glede gospodarskih vprašanj. Minister Luther je odstopil, da napravi prostor kmetijskemu strokovnjaku, ki bi imel v desničarskih krogih večjo avtoriteto. Kot Lutherov naslednik se imenuje Warneboldt, ki je v dobrih zvezah z nemškimi nacionalisti in ki je tudi v pruskem kabinetu sodeloval s socialnimi demokrati. Položaj Stresemannove vlade je nevezdržljiv. Računajo, da se bo Stresemannova vlada umaknila desničarskemu kabinetu. V novi vladi bi sodelovala razen nemških nacionalcev in nemške ljudske stranke centrum in bavarska ljudska stranka. Stališče socialnih demokratov je še nejasno. Kot voditelja prihodnje vlade se označujeta pristaš centroma Stegerwald, ki bi bil državni kancelar, in Helfferich kot finančni minister. Tudi ako demokrati ne bodo sodelovali v novi vladi, bi razpolagala v parlamentu s slabo večino.

— Berlin, 2. oktobra. (Izv.) Danes je odstopil bavarski ministriški predsednik Knilling in pride na njegovo mesto dosedanj generalni komisar Kahr. Kakor znano, je bil Kahr imenovan od bavarske vlade za generalnega komisarja in je proti temu imenovanju protestirala državna vlada v Berlinu, ki je postavila vojnega ministra Gesslerja za diktatorja v celi državi. Ker je zdaj dr. Kahr imenovan za bavarskega ministrskega predsednika, je verjetno, da je s tem tudi rešeno vprašanje njegovega komisarjata. Liberalni krogi sodijo, da se s tem imenovanjem položaj ni izpremenil, ker bo Kahr, kot znan monarhist, nadaljeval svoje delo.

ZITA NA BAVARSKEM?

— London, 2. oktobra. (Izv.) »Sunday Express« poroča iz Monakova, da se nahaja bivša cesarica Zita tamkaj in da je v najtesnejši zvezi z vsemi, ki delujejo za vstopavitev bavarskega kraljevstva. Ona misli, da kadar pridejo Wittelsbachji zopet na prestol, prevlada v bivši podonavski monarhiji vpliv Madžarske in tako nastopi njena, da se zagotovi madžarski prestol njemu prvoročencu Ottonu. Dopisnik dostavlja, da je čul vse to iz ust visoke vladne osebe.

Konec revolucije na Bolgarskem

Muratorij za plačila.

— Beograd, 3. oktobra. (Izv.) Po poročilih iz Sofije je bilo povodom zadušena komunistična vstaja ubitih 2000 komunistov, 5000 pa ujetih. Vsi ti ujetniki, razen njihovih voditeljev, ki so večinoma še postreljeni, se bodo izpustili na svobodo.

— Sofija, 3. oktobra. (Izv.) Komunistična vstaja je popolnoma zadušena. V provinci je bilo aretiranih več tisoč komunistov. Da bi se obnovilo gospodarsko življenje, ki je zaradi poslednjih nemirov popolnoma počivalo, je bil včeraj proglašen moratorij za vsa plačila, zapadla od 18. septembra do 9. oktobra.

— Beograd, 3. oktobra. (Izv.) Zunanjemu ministru dr. Ninčiču je poročal načelnik oddelka za javno varnost, Dika Lazic, o položaju beguncev iz Bolgarske, ki so pribežali k nam. Odločeno je, da se imajo bolgarski emigranti razporediti po notranjosti Srbije pod pogojem, da se zadržijo na našem ozemlju popolnoma nevtralnno in da ne podvzemajo nobenih akcij.

MANIFEST PROTI MUSSOLINIJU IN FASIZMU.

— Rim, 2. oktobra. (Izv.) Komunisti so hoteli spraviti preko meje manifest, naperjen proti Mussoliniju in fašizmu, ali manifest so zaplenili ob meji, ne pa da bi se mu s tem preprečila pot v evropsko javnost, ker manifest priobčujejo italijanski listi po vrsti. Manifest pravi, da je delavstvo dvignilo svoj glas proti izdajalcu proletarijata Mussoliniju, ko so goreli delavski domovi v Italiji. Imenovalo ga Nerona v črni srcaji, ki je požgal na tisoče delavskih domov in 70 tisoč delavcev vrge v zapore, ki je uničil vsako tiskovno in zborovalno svobodo. Sedaj izdaja blaznik Mussolini vojno. Nobene vojne več! Dol z novim rimskim »Kaiserjem«! Dol s črnimi srcaji! Živela svoboda!

NOVE ITALIJANSKE PODMORNICE.

— Rim, 3. oktobra. (Izv.) »Giornale d'Italia« poroča iz Genove, da se je posrečilo po dolgih poskusih sestaviti nov tip podmorskih čolnov, ki prekašajo po svoji brzini in bojni sposobnosti vse dosedanje. Z novo iznajdbo je zagotovljen v bodoče Italiji prevladajoči vpliv na morju.

GRŠKO - ITALIJANSKI SPOR.

— Rim, 3. oktobra. (Izv.) »Tribuna« poroča, da so dospeli italijanski člani preiskovalne komisije iz Janine v Brindisi in da so takoj odpotovali v Rim. Preiskava je dolga, da se je umora italijanskih članov razmiselnost komisije udeležilo 13 oseb, od katerih jih je 12 na grškem ozemlju, trinaesti pa je pobegnil v Albanijo, kjer so ga albanske oblasti aretirale. Napadalcu so bili oboroženi pri napadu s puškami.

Politične vesti.

— Redukcija na poslu. Ministrstvo za socialno politiko in agrarno reformo se ukine itd. S takimi in enakimi, debelo tiskanimi in tendenčnimi naslovi razširja »Jutro« svoj brezvestni defetizem in zastruplja našo javnost s čedalje večjo nezadovoljnostjo proti državi in vrhovni upravi. Časnikarsko banditstvo, specijelno te vesti, se razvija na dejstvu, da je Svetozar Pribičević, njegov vodja, še pred par dnevi v narodni skupščini grajal število ministrov rekoč: »Kako se može braniti taj broj od 19 ministara kad se sa sviju strana traži redukcija v našoj državi.« Zahtevo po ministerijalni redukciji je podprl s zelo tehtnimi razlogi in predlagal 8 do 10 ministrov za vso državo. Dva dni nato se na seji ministrskega sveta sklene redukcija števila ministrov na 14. Takoj pograbi »Jutro« vest in napiše »Redukcija na poslu«. Taka politika brez vesti in odgovornosti. Skrajni čas je, da se za tako brezvestnost prikrjo novi zakon in onemogoči zloraba tiskovne svobode v defetistične namene.

— Zakon o srednjih šolah. Včeraj ob 16. so se sestali v ministrijski sobi narodne skupščine člani sekcije zakonodajnega odbora za zakon o srednjih šolah. Na tem sestanku se je razpravljalo o načrtu takega zakona, ki ga je izdelal poslanec Reitsner. Posl. Reitsner je o tem obirno referiral. Prvi del njegovega predloga je čisto pragmatičen, drugi del pa govori o ustroju srednjih šol samo načelno. Sekcija je sprejela predlog poslanca Reitsnerja, da nadaljuje tekot tedna intenzivno svoje delo, da se predloži zakon o srednjih šolah čim prej plenumu zakonodajnega odbora in parlamentu.

— Pomočnik finančnega ministra. Za pomočnika finančnega ministra dr. Stojadinovića je imenovan Srećko Tesić, dosedanj pomočnik ministra za agrarno reformo.

— Krivična razdelitev prispevkov za Društvo narodov I. 1924. Tajništvo Društva narodov objavlja razdelitev prispevkov posamičnih držav za Društvo narodov I. 1924, iz katere posnemamo, da bo plačala med drugim Anglija 88 edinic, Italija 61, Kanada 35, itd. Jugoslavija pa 26 edinic, medtem ko bo to breme znašalo pri mnogo jačih državah, kakor n. pr. pri Belgiji 15, pri Holandiji 20, pri Švedski 18, pri Švici 15, pri Poljski 25, pri Južni Afriki 15, Zna-

člen je nadalje egolzem, ki je prisodil Avstriji 1 (eno) edinico, dasi je ta država danes ekonomsko zelo zlo krepka, Belgariji 7, Grčiji 10, Perziji 6, Finski 10, Ogrski 4. Radovedni smo, ali bo Društvo narodov upoštevalo Jugoslavijo tudi v razmerju te, v ostalem nepravilne razdelitve prispevkov za njeno vzdrževanje.

— Prezident Masaryk o pravi religiji. V Pragi se je vršil češkoslovaški protestantski kongres, ki je odpisal k prezidentu Masaryku delegacijo, katere se mu je zahvalila za njegovo delovanje v svrhu čiščenja in poglavljenja religioznega življenja. Delegacije so izrekli željo, da bi se religija nikdar ne mešala v politiko, vsekakor pa ostane odločujoč faktor v življenju narodov in posameznih oseb, ki bo določal smer in vsebino življenja in javnosti in v politiki. Prezident je v svojem govoru naglašal, da je istega mnenja, da se religija ne sme mešati s politiko. To pomeni praktično ločitev države od cerkve. S tem dosežemo šele, kar zahtevamo, da naj bo religija centralni faktor v življenju, ki določa tudi cilj javnega in političnega življenja po svojem resnično krščanskem duhu. Češko reformacija nas je podučila, da ima religija svoje naravno središče v ljubezni do bližnjega. To je v temelju vse morale. Češka reformacija se je trudila pred vsem za moralno povzdigo. Kdor laže in dela nasilstvo, nima prave religije in je ne more imeti. Jaz se držim Svetega Janeza, da oni, ki ne ljubijo svojega bližnjega, katerega vidi, ne more ljubiti Boga, katerega ne vidi.

— Klofač pristopil k »češkim bratom«. Senator Vaclav Klofač je pristopil k evangelijski cerkvi »čeških bratov«. Motiv je političen. Klofač pravi: »Tam, kjer žive protestanti in kjer so močne evangelijske občine, tam vlada češkoslovaška enotnost, tam je doma ljubezen za skupno našo stvar in za republiko. Kjer tega ni, tam razsaja Hlinka in veleizdajstvo.«

— Federacija legionarjev malo antante. Na posebni konferenci legionarjev Č. S. R., Jugoslavije in Romunije, ki se je vršila po kongresu v Bratislavi, je bilo sklenjeno, da se ustanovi federacija legionarjev male antante. Njeni cilji bodo: 1. gojiti bratske stike med bivšimi jugoslovanskimi, romunskimi in češkoslovaškimi dobrovoljci, ki so se v svetovni vojni udeležili bojev proti centralnim državam za osvobodjenje zatiranih avstrijskih narodov; 2. utrjevati solidarnost teh narodov, da bi bilo mogoče kljubovati skupni nevarnosti, ki preti edinstvu teh treh, na razvalinah avstro-ogrskih monarhije ustanovljenih nacionalnih držav; 3. poglabiti in ohraniti gospodarske stike med državami male antante, in 4. uresničiti ideale nacionalne svobode, demokracije, napredka in socialne pravičnosti med svojimi narodi. Sedež tajništva federacije bo v Pragi. Glede imena in statuta se bo vršila še posebna konferenca delegatov v Kološvaru.

— Madžarska nasilstva nad Slovaki. Na Slovaško prihajajo poročila, kako razumevajo madžarska vlada in njeni uradi varstvo manjšin. Slovaki, kateri se odkrito priznavajo k svoji narodnosti, so preganjani in se neprestano upirajo proti njim razni procesi, češ da s svojo slovaščino ogrožajo Madžarsko. V Bekečabci, kjer živi približno 40.000 Slovakov, se vrše smotrena preganjanja in sicer na ta način, da Slovake na gole ovadbe aretirajo in gonijo v vojašnice ali pa na policijske urade, kjer jih surovo trpinčijo in mučijo, na kar jih potaknejo po ječah, da ne morejo iskati zdravniške pomoči. Glavno zasledovalno službo proti Slovakom izvršujejo madžarski skavti, ki provocirajo proti nadležnim Slovakom spore in spletko. Preganjani Slovaki na Madžarskem zaman prosijo diplomatske pomoči. Njih glas je glas vpijočega v puščavi. Če primerjamo razmere madžarskih manjšin s razmerami slovaških manjšin, potem šele prav vidimo, na kako različen način si je mogoče razlagati zakon glede varstva manjšin.

— Vprašanje madžarskega posojila. Svet Društva narodov je imel v navzočnosti zunanje ministra CKR dr. Beneša tajno sejo, na kateri se je razpravljalo o finančni vpostavitvi Madžarske. V navzočnosti zastopnikov zainteresiranih držav je svet sprejel resolucijo, ki pooblašča tajništvo Društva narodov, naj prouči vprašanje glede posojila Madžarski. Madžarska, Romunija, Jugoslavija in Češkoslovaška se udeležijo posvetovanj, ki bodo posvečena temu problemu. Sklepi morajo biti soglasni.

— Žrtve bolgarske revolucije. Iz Sofije prihajajo vesti, da je imenovan vojni minister Žekov za bolgarskega diktatorja. Odkar je izbruhnila revolucija, pa do sedaj, je bilo ubitih 2000 oseb, 5000 vstavev pa je ujetih. Ujetniki so bili kmalu osvobojeni, izvezemši 20 komunističnih voditeljev, ki so jih vladne čete na mestu postrelile.

— Dalmatinski Radikal bo izhajal v Splitu. Splitski listi poročajo, da bo od 15. tm. dalje glasil radikalne stranke v Dalmaciji »Dalmatinski Radikal«. Izhajal v Splitu. Dosedaj je list izhajal v Šibeniku.

Julijska krajina.

— Poitalijancjevanje slovenskih šol na Goriškem so je pričelo. »Goriška Straža« je dobila vest, da je oblast izdala za nekatere slovenske kraje na Goriškem ukaz, da se mora vršiti v prvem razredu ljudske šole odslej naprej pouk izključno v italijanskem jeziku. Slovensko prebivalstvo je ta ukrep italijanske oblasti pretresel do dna duše. Dne 23. junija 1921. je takratni ministriški predsednik Giolitti v rimskem parlamentu svečano zatrjeval, da bodo sodržavljani slovenskega pokolenja uživali v Italiji svobodo, ki bo Italijanom v posebno diko in bo lahko služila za vzgled vsem državam v Evropi. Ukaz o italijanskem poduku v slovenski ljudski šoli nam znova jasno priča, koliko so vredne še tako svečane izjave velikih italijanskih državnikov!

— Slovenske in hrvatske učitelje mečejo na cesto. Včerajšnja »Edinost« poroča: »Z dežele nam prihajajo vesti, ki morajo vzbuditi srd našega trpinčenega ljudstva in zgražanje poštenih ljudi vseh narodov. Kar je bilo ostalo naših učiteljev vključ vsem školanam, so sedaj vrženi na cesto z družinami. So med temi družinski očetje, ki ne vedo, odkod bodo jutri vzeli kruha za svoje otroke... Ko so prišli včeraj v šolo, so jih odslovili. Češ: saj niste več učitelji. Ko so prišli v Pazin po plačo, so jih zavrnili, češ: saj ste odpušteni. Nekatere so celo zasmehovali. Češ: vsa čast Vam, zadovoljni smo bili doslej z Vami! So med temi, pravimo, ljudje, ki so absolutno brez vsakih sredstev, podobni beruču s popotno palico v roki in belo cesto pred seboj...«

— »Častna obezba in čin politične modrosti«. V novembru 1920 je takratni italijanski zunanji minister v rimskem parlamentu Sforza obljubil na svečan način Jugoslovenom v Italiji »najširšo svobodo jezika in kulture« in dostavil je: »To bo za nas častna obezba in čin politične modrosti«. Z nežno skrbjo hoče Italija spoštovati jugoslovensko lokalno življenje. Sedaj pa vidimo italijansko kavalirsko skrb za jugoslovensko lokalno življenje, ki se izkazuje v popolni odpravi slovenske in hrvatske osnovne šole in v odpušcanju slovenskih in hrvatskih učiteljev! Strašen zločin si je nakopala italijanska vlada na svojo vest. Vso merodajno evropsko javnost moramo informirati o divjaškem nastopanju Italije proti njenim jugoslovenskim državljanom, da spoznajo pred vsem v Parizu, Londonu in v Ženevi, kako kturna je v resnici ona Italija, ki se neprestano trka na prsi s svojo dvatisočletno kulturo. Slovani, pri katerih išče Italija kupčijo, mislite na svoje zatirane brate pod italijanskim jarmom! Sramota za ves kulturni svet pomeni italijansko postopanje z Jugosloveni. Zato v boj za kulturne pravice naših rojakov v Julijski krajini!

— Kar je bilo, naj se pozabi! Udarac za udarcem, dan na dan! Italijanska vlada hoče z vso silo, kar naličije mogoče, zatreti in iztrebiti jugoslovenski živelj v Julijski krajini. Krivica, ki se godi Jugoslovenom na šolskem polju, kriči do neba. Po eni strani molli Italijan jugoslovenski vladi roko v spravo in veliko prijateljstvo ob Jadranu, po drugi pa z drugo roko tišči in davi naše nesrečnike, ki so padli v rimsko sužnost. Nikdar ne doseže Italija sprave in prijateljstva z Jugoslavijo, ako bo tako nekulturno in nečloveško postopala s svojimi slovaškimi podaniki! To je gotovo in ni dvoma, da se tej porušilo tudi dosedanj že precej dobi gospodarski stiki z Jugoslavijo! Bol Jugoslovenov v Julijski krajini so občuti vedno huje v Jugoslaviji, zlasti v središčih, v Ljubljani, Zagrebu in Beogradu. Ta občutek se stopnjuje in zadene Italijo lahko zelo ostro po gospodarski strani! Vpričo strašnih italijanskih ukrepov proti jugoslovenskemu šolstvu pa ima izginiti vsak spor med voditelji v Julijski krajini. Kar je bilo, naj se pozabi! Italijanska krivica jih poziva v enotno fronto, trpinčeni narod to zahteva!

— Junak romana umri. Umri je v Parizu znan hrvatski plemetiš Matetič, katerega ljubavno razmerje s hčerjo belgijskega kralja, Luizjo, je vzbuvalo svoj čas mnogo razburjenja. Luizja je bila poročena s Filipom Saksonskim, katerega je pustila in živela s Matetičem. Pretupela sta obilo preganjanja in zgražanja nad Luizjo in Matetičem, ki sta bila nedolžna. Šele povolna beda in starost ju je vrnila narazen in Luizja je ostala sama v oskrbi pri sorodnikih.

— Italijanska princeznja Giovanna umiraj. Iz Turina poročajo danes, da se je bolezen italijanske princeznje Giovanne obrnila na slabše in je njeno stanje opasno. Pri drugi princezni Mafaldi poteka legar normalno. V ameriške liste se je preko Pariza zanesla vest, da ste se princeznji hoteli zastopniki izpliti sta nekaj strupa pa so ju pravočasno rešili. Poročila pravijo, da sta storili to, ker se nečeta poročiti, kakor žele na dvoru. V ameriških poročilih o dogodkih v Evropi mora biti vedno kaj izrednega.

Zbirajte znamke za »Jugoslovensko Matico«!

Gospodarstvo.

Dr. Fran Windschert:

Ob pričetku zadnjega kvartala 1923.

Peto leto po svetovni vojski smo v gospodarstvu ostali še daleč od normalnih razmer. Vprašanje nemških reparacij, največji problem povojnega gospodarstva, ne more priti do zadovoljivega zaključka, pa vtrajno mogočno učinkuje na ekonomske prilike sosednjih, zlasti novih držav na vzhodu in jugu. Občutno smo prizadeti tudi mi. Razni drugi, žal ne redki incidenti gospodarskega in političnega značaja donajajo vedno nove zapletke in z njimi ovirajo toliko jakosti, da se gospodarstvo v izmučeni Evropi ne more stabilizirati na ustreznih rezultatih. Neogibno je v takih odnosih, da more gospodarska konsolidacija le jako rahlo napredovati obsebo v novih državah, katere imajo kakor naša premagati v resnici ogromne težave ob urejanju in odločevanju načelnih upravnih, ustavnih in ekonomsko-političnih vprašanj.

Naš denar v svoji vrednosti na mednarodnem trgu močnejše valuje nego je v interesu rednega industrijskega in trgovskega dela. Kakor v mnogih drugih državah z novimi prilikami morajo tudi naši gospodarski krogi trajno voditi račun o spekulativni strani in o aleatornih momentih v svojem obratovanju. Sprito občutnih valutnih fluktuacij, ki bremene kupčijske poslovanje, je razumljiva goreča želja gospodarske prakse, da pridemo s svojim novcem do skorajšnje stabilizacije. V industrijski in trgovski praksi je dandanes treba napete pozornosti in skrbne preudarnosti. Položaj se hitro menja in je treba trajne čuječnosti, da nove prilike ne iznenadijo z nepričakovano škodo in neprevidno izgubo.

Spomladi že se je pričelo sitno uveljavljati v našem gospodarstvu trdo pomanjkanje gotovine in občutna napetost na kapitalnem trgu. Prva povojna leta smo precej gladko prebili. Zadrege so bile lokalne in prehodne. V petem povojnem letu pa se je perpetuirala denarna napetost kot pojav, ki hromi in ovira cel naš denarni promet in trdo prizadeva vse kupčijske stroke. Daveča tesnost na denarnem trgu je zajela celokupni kupčijski svet. Tesnost je ostala v trdovratni permanenti. Denarne zavode silijo, da s skrajno varčnostjo obračajo svoj denar. Trgovci in industrijski velevali, da uravnava celo svoje poslovanje raz vidik obstoja, če trajne kreditne napetosti. Na sebi težaven položaj poostreje okolnost, da je močno opešala kupovna sila domačih konsumentov. Le malo strok se more ponašati z živahnim odjemom. V obče daje kupčiji signaturo medija konjunktura v domačem prometu in ponehanje večletne žive stavne delavnosti. Lažje se gibljejo le tiste redke stroke, katere imajo odprto pot za svojo robo v eksportu. Opešanje kupčijskega prometa je za nekaj časa razbremenilo naš železniški promet ter začasno potisnilo nekoliko v stran sicer glasne tožbe o nezadostnosti naših velikih prometnih naprav. Baš sedaj pa se v Sloveniji oglašuje mučno pomanjkanje vagonov za premo.

Za velike potrebe naše države z bogatimi viri smo se razpoložljivi domači kapital daleko preslab. Nov kapital nastaja pri nas le v nezadostni meri. Tvorba je skromna in tako počasna, da nismo kos zadovoljiti trajno velikemu popraševanju po denarju od strani industrije, trgovine, obrta in kmetijstva. Industrijska podjetnost, živahno trgovanje, nove naprave in eksploatacije večjega obsega bodo pač možne le, če dobivamo kreativno oploditve iz drugih kapitalno bolj oblagodarjenih predelov. Kakor gre blago za višjo ceno, tako išče kapital obilnejšega obrestovanja. Sledeč sprito tega izravnavi napram južnim delom države in pokore se večnemu pravilu o neporušni zvezi med popraševanjem in ponudbo smo tudi pri nas podlegli po treh letih nadmočni sili okolnosti ter prišli na brzo roko in morda hitreje nego smo pričakovali tudi v Sloveniji tekem preteklega in tekočega leta do prej nepoznanega izmere obrestne mere. Zanimivo dejstvo, ki jasno dovolj ilustrira položaj v današnjih kupčijskih prilikah, pri tem je to, da se splošno v industriji raje pristaja na trde kreditne pogoje nego da se odloči za neracionalno motitev rednega toka uvedenega obratovanja. V vseh strokah trgovine in industrije so sprito podražitve obratovanja v vseh komponentah kolosalno narasle potrebe po obratnih sredstvih. Podjetnikom je danes res težavno vzdrževati ravnotežje. Ni danes težko prešteti onih podjetij, ki so v srečnem položaju, da morejo obratovati ob lastnih sredstvih. Septembarski ultimo je stavil bankirje kakor trgovce pred silno težko nalogo. Ni kakor drugi so bili v soboto veseli, ko je bila mimo.

Pomanjkanje denarja pa, žal, tudi po prvem oktobru ni odnehalo. Narobe, pičlost je toliko, kakor je doslej nismo

poznali. Vse je v skrbah za gotovino in za kredit. Obrestna mera pa narašča. Ni dvoma o tem, da imamo letos še jako težke čase pred seboj.

Redukcija kreditov pri glavnem kreditnem vrelu, dosledno vstrajanje na načelu deflacijske osobe v prečasnih krajih, zadrževanje visokih svot denarja doma in odtegotanje živemu prometu, običajne velike jesenske potrebe ostre položaj do skrajnosti. Na naši borzi se v skrbi za gotovino ponujajo valute pod svetovno pariteto — preprčevalen memento, da ni vedno modro premočno zabarikadirati se v tujih vrednostih. Slabo znamenje je, da se tuji na naših tleh oglašajo številno kot kupci za eksport, dočim domačini gledajo od daleč brez gotovine. In signaturo našim prilikam daje destvo, da tuji kapitalisti nudijo danarje v naši zemlji po kolosalnih obrestih.

Prof. dr. Fran Eller:

O naši davčni reformi.

G. V. smatra svojo koncepcijo za veliko pridobitev osobe nasproti mešanemu davčnemu sistemu, kakor ga imamo sedaj v Sloveniji, ki se mu zaradi svojih donosnih zdi zastarel in vreden, da se kratko malo odpravi. V svojem elaboratu vidi G. V. uteljen ideal davčne teorije: »eden neposredni, čisto subjektivni, progresivni davek od celokupnega dohodka.« Oprekati mu moram tudi na to stran. O njej sem razmišljal že v prvem članku, toda, kakor opažam, ni G. V. prav nič uvaževal »dolgih« molih izvajanih, kot da niso v obče naplana. Sel je blaznokrvno preko njih in ponavlja sedaj svojo dogmo, ki mu jo naj verjame — brez dokazov seveda.

Davčnoteoretski ideal je, kar se tiče obdačenja po osebnih gospodarskih zmognosti, dosegel doslej samo pruski sistem s svojo kombinacijo vseobčnega progresivnega dohodnina in vseobčnega imovinskega davka. V tem sistemu je res do zadnjega izvedeno načelo osebnega davka. Poedine vrste davčnih objektov in njih donosov se same zase ne uveljavljajo nikjer kot davčne podlage, nego se vse suče edino okoli subjekta. Obdačujejo se dosledno celokupni (globalni) dohodki in celokupne imovine brez razlike, kakor se pač družijo v gospodarstvu poedinega davkoplačevalca. Dohodnina je glavni davek, imovinski davek pa služi kot dopolnilo za višjo obremenitev fundiranega dohodka. Pri obeh davčnih vrstah je, ker imata vseslovesen (globalen) značaj, s teoretskega stališča progresivna upravičena in celo nujna. Tako se davčno breme razporeja dosledno po individualni gospodarski sili posameznih oseb. Toda pruski sistem zahteva dobro izvežbano in spretno davčno upravo, pri davkoplačevalcih pa dovolj davčne moralne. Potrebno so zlasti natančne individualne davčne napovedi, ki jih more v redu polagati samo pismen narod z razvitim gospodarskim knjigovodstvom. Zato je ta sistem prikladen le bolj za države, ki jim gospodarsko težišče ni v agrarnem življenju, temveč v mestnem prebivalstvu, v industriji, trgovini in obrti. Sistem se je v Prusiji pod izredno ugodnimi pogoji tudi praktično dobro obnesel. Vendar pa je v največjem času jelo navdušenje zanj polemati. Čujejo se resni prigovori posebej zoper imovinski davek, pred vsem zaradi ogromnih tehničnih težkoč, ki jih povzroča priredba tega davka. Oponaša se mu nadalje po pravici, da ne upošteva razlik v rentabilnosti ali donosnosti poednih imovinskih objektov, nogo obremenjuje vse enakomerno zgolj po njih denarni vrednosti. Ta hiba ni tako občutna, dokler je imovinski davek zelo nizek, kakršne je bil v Prusiji. Drugačnja pa je stvar, ako bi se, kakor na pr. pri nas, hotel uvesti kot nadomestek za naše dokaj visoke donosnine.

Poleg pruskega imamo še drug tip, ki v teoretskem oziru ni tako zadovoljiv: tip tako zvanega mešanega davčnega sistema. V njem se spajata in drug poleg drugega samostojno uveljavljata hkrati oba momenta, ki sta potrebna za davčno odmero: objekt in subjekt. Zgodovinsko se je mešani sistem ponekod, kakor na pr. v Avstriji in Ogrski, razvil iz starih donosnih, ki so se kot pristni realni davki še strogo držale zgolj objekta in njegovega donosa. Tem davkom se je pridružila vseobčna (globalna) dohodnina kot enovit davek po subjektu. A tudi donosnine same so se jele preosnavljati in prilagajati zahteve novejših teorij, naj se pri obdačenju uvažujejo subjektivne razmere. Tip mešanega sistema je zelo razširjen. Razen avstrijskega in ogrskega sistema je semkaj šteti osobito angleško dohodnino (income tax) z njenimi »schedules«, ki nalik našim donosninam zadevajo donose iz posilnih pridobitnih gran, potem moti francoski sistem z njegovimi »impôts cedulaires«, ki ustrezajo »kategorijam« italijanskega sistema, osnovanega po angleških in francoskih vzorcih. Vsi ti sistemi kažejo v podrobnostih sicer marsikatero razliko, v bistvu pa značijo eden in isti tip. Vsem je skupna osebna dohodnina od celokupnega dohodka, ki ji stoji ob strani poseben davek na poedine vrste pridobitnih objektov, oziroma donosov. V tem sestavu so stare naše donosnine dobile povsem drug pomen in druge naloge, nego so jih imele prej, ko so kot strogi davki po objektu stale še vsake sebi in bile brez prave medsebojne zveze. Sedaj so upravičene samo še kot specialni davki na fundirane dohodke. Kategorizirani trdnjavi G. V. a, da donosnine ne uvažujejo

subjektivnega položaja, je bila pravilna morda pred 30 leti, z današnjimi razmerami se ne strinja več. Saj mi je vendar kot dolgoletnemu uradniku avstrijske finančne uprave dobro znan avstrijski zakon o neposrednih »osebnih« davkih iz leta 1896, ki poleg vseobčnega osebnega dohodnina obsega hkrati vrsto donosnin. Te donosnine se na subjektivne momente oziroma na najmanjša upošteva najmanj toliko subjektivnih momentov kakor na pr. ustreznega italijanskega kategorija. Edina zemljarija je pri nas, pa tudi drugod še obdržala izrazit značaj realnega davka po objektu. Vendar se i z njo, da si nekoliko težje, dajo uveljavljati osebni momenti. Tako n. pr. proza srbska zemljarija eksistira minimum. Med donosnino in donosnino je torej razloček: imamo takšne, ki se oklepejo dohodnino objekta, toda imamo tudi modernizirane, ki skušajo zadostiti novodobnim zahtevam obdačenja po individualnem gospodarskem položaju. Pavšalna obsebo donosnin samih po sebi pa že celo ni na mestu ondi, kjer tvorijo kakor pri nas skupaj z dohodnino enoten davčni sistem, v katerem obavljajo svoje organske funkcije kot specialni davki na fundirani dohodek. Vsako izolirano ocenjevanje bi v takem primeru bilo enostransko in torej načelno pogrešno. (Dalle prih.)

Zborovanje mariborskih industrijcev.

V smislu sklepa se je izvolil 7 članski odbor za presojo gospodarske zakonodaje. Izvoljeni so bili gg.: dr. P. Puš, Glaser, Dr. Müller, Kiffmann, Himmler, Poljanec, ga Swaby. Župan je zborovalce še opozoril na naročilo seko, načelnika v trgovski ministru, naj industrijski svoje posebne želje pošiljajo pismeno na ministrstvo. Njegov poziv ob priliki obiska v Mariboru je dozdaj ostal brezuspešen. Pavšalna kritika brez konkretnih podatkov ne pomaga in ne zaleže.

O socialnem zavarovanju je poročal stavbenik Glaser. Poročal je o Mariboru škodljivi centralizaciji okrajne bolniške blagajne in zavarovalnice zoper nezdgo. S tem, da imamo v Mariboru samo ekspozičuro, ki ne sme samostojno posloovati, je obojestransko oteženo celo poslovanje. Glavno pa je: ves naš denar gre v Ljubljano, oziroma v Zagreb in Beograd. Referent se je pri tem dotaknil tudi zelo važnega vprašanja: gradnje malih stanovanj s posojili denarja pri obeh teh zavodih. Govornik zahteva pravično porazdelitev kapitala, ki se nalaga in zbira v teh dveh zavodih, s tem bi bilo tudi pomagano stanovanjski bedi. Graja tudi, da se nove volitve v bolniško blagajno še niso izvršile in da je cela industrija pri vodstvu brez vsake ingerence. Opozorja tudi na razne nedostatke v poslovanju obeh zavodov. V smislu referata se je sklenila tudi resolucija.

O razsodišču za prepire iz pogodb z inozemci sprejeto, pa nelasno vladno poročilo naj se razmnoži ter porazdeli med interese, in naj vsak dostavi svoje opazke.

Glavna točka, odločba stanovanjskega urada glede gradbene obveznosti industrijcev, se je tudi izvršila v naglici ob koncu med odhajanjem zborovalcev. Poročal je mestni stavbenik Glaser. Nekaj industrijcev je na kratko predložilo svoje pritožbe o odločbi stanovanjskega urada, da morajo zidati. Izjavili so, da so jim visoki davki odnesli ves razpoložljiv kapital. Vlada naj jim nudi možnost, da morejo graditi. Kako naj zidajo, ako pa ne dobe pri nobeni banki niti za visoke obresti in niti za najmanjše potrebe manjše svote? — Sklenilo se je resolucija: Narodna banka naj industrijem nudi gradbeni kredit po 6%, država in občina naj gradbeno delo subvencionirata — potem je tudi mariborska industrija pripravljena ugoditi odločbi stanovanjskega urada.

— g. Važnost reklame v Ameriki. Znan ameriški milijonar Ford, ki ima tovarne avtomobilov, potrosi letos za reklamo 138 milijonov frankov. Da dobi to svoto za reklamo, vzame Ford od vsakega avtomobila, ki ga prodaja, 4 dolarje v to svoto. Najbrže je ta trgovska reklama Fordova združena s politično reklamo. Vse kaže, da bi Ford rad postal predsednik Zedinjenih držav. Odslej upa Ford prodati dnevno 500 svojih avtomobilov in raznih poljedelskih priprav.

— g. Žrtve pri delu. Lansko leto je bilo v naši kraljevini prijavljenih 2715 slučajev nesreč pri delu, kar kaže v primeri s prejšnjim letom povsok za 264 žrtve. 100 slučajev je bilo smrtnih. Največje število nesreč je bilo v lesni industriji in sicer 699, med temi smrtnih 22. Skoro vse delavstvo je bilo zavarovano proti nezgodam. Pričakuje, da bo odelj zavarovano sploh vse delavstvo.

— g. Za 100 dnevov se je dobilo 2. okt. 200 milijonov nemških mark, 400.000 poljskih mark, 81.000 avstrijskih krom, 37 Kč, 25 italijanskih lir, 18.80 franc. frankov, 6 švicarskih frankov, 5 šilingov in 1.126 dolarjev.

— g. Hmelj. Zalec. Savinska dolina, dne 1. okt. 1923. Pri najlepšem vremenu se je tudi poenil hmelj srečno spravil pod streho, ne da bi bil izgubljen lepe, zlatozelene barve. Od vsega letošnjega pridelka je približno 80% iz prvih rok: le pri veleprodajcentih se nahajajo še prvovrstne in še

basane partije in čakajo odjemalcev. Kupčija je pri nas prav živahna in tudi cene se izboljšujejo; sigurno se bo v par dneh že plačevalo čez 115 Din za 1 kg. Kdor še želi kupiti našega lepega blaga, se mora pohuriti in se naj obrne na našo Hmeljarno, katera je letos že postregla nekaterim veletrgovcem in tudi pivovarjem. Vsa pojednala daja vodstvo Hmelj. društva. — 2. okt. 2. okt. Tendence čvrsta. Cene rastejo, plačuje se do 468 kron za 1 kg.

— g. Dobava električnega materijala. Pri ravnanstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 15. oktobra t. l. ofertalna licitacija glede dobave raznega električnega materijala. Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

— g. Dobava čevljev. Pri odeljenju za mornarico v Zemunu se bo vršila dne 10. oktobra t. l. ofertalna licitacija glede dobave 6000 parov podkovanih mornariških čevljev in 200 parov brodskih nepodkovanih

čevljev. Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

— g. Dobava materijala za inštalacijsko rezervoarja za vodo. Pri upravi državnih monopolov v Beogradu se bo vršila dne 9. oktobra t. l. ofertalna licitacija glede dobave raznega materijala za inštalacijsko rezervoarja za vodo. Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

— g. Dunav vpad. Že mesec dni vpadu Dunav tako, da je vodostaj sedaj tako majhen kakor ni bil nikdar tekem zadnjih desetih let. Plitvost Reke otežuje brodski promet in provzroča zastoje. Večji hiteri brodovi na črti Beograd-Dunaj se prenehali obratovati in sedaj vozijo samo manjši parobrodi. Po vseh iz gornjega področja Dunava se približuje še nadaljnje vpadanje vode.

Kultura.

— »Judite«. Sinočna premiera Hebllove tragedije ni privabila toliko ljudstva, kakor »Azazel«. Škoda. Kajti večer je bil iako dober, deloma izvrsten in seveda je zlasti Marija Vera, ta velebardatska govornica umetnica, vnašalnici ulogi dosegla izreden uspeh. Da takoj povem: V prizoru, ko objavi Holoferna, ni bilo nene glasovne sile preveč. Uvažujoč ves pates, ki je primeren taki starejši tragediji, ki ima danes pač vsi že podzavestno preveč prepolni z naturalizmom, da bi nam ne motilo vere, če junakinja v šatoru, obdanem s stvarmi, in v neposredni soseski speže žrtve, katero namerava obglaviti, govori dolge stvari fortissimo s povzdignjenim glasom. Ta prizor bi za moj okus mnogo približil s plaho prijetnim glasom, v katerem je ravno Vera enako velika mojstrica, kakor v kateremkoli registru. To le nismo grede. V ostalem sem se naslajal na Verinem velikanem okusu, rekel bi nistinku za njeno in pa za prehode. Vozni prehod v glas, v koloritu glasu in s tem v občutju, so še umetnost zase. Skrbniško vemo načelu prihaja tragedije te vrste, z visokim koturnom, prav naproti. Bil je dokaj impozanten Holoferna z dobro masko in se je smel po milivoli razmahati v dimnik svojega glasu. Včasih pač tudi tukaj malo preveč. Včasih bi bilo bolj kraljevski ton prijetnejši in verjetnejši nego prehoda ropotavost: uho človeku upoka in učinku začenja zmedevati, ako je igralec prepričan, in predloži napet na svoj najekstremnejši ton. Pa v celoti je bil Skrbniški prav dostojen drug Veri, kakor umetnost in živemu ognju gre seveda glavna in največja zasluga, da je Hebllova tragedija, ki je pravzaprav, neglede na starost, v svoji refleksivnosti in skonstruirani psihologiji pravcati nemški umetov, dosegla velik in najbrže trajen uspeh. Je pa v Fr. Albrechtovem prevodu tudi lepša, nego v težki in neprozorni nemščini izvirnika. Ljube se je kot režiser (in tudi v manjši vlogi) zelo izkazal. Seveda je imel ob strani posvetovalko Marijo Vero, ki to delo pozna do poslednjih niti; to ne zmanjšuje Ljubevih zaslug. Vsak režiser bi bil v enakem položaju hvaležen za pripomoč. Medvedovi gre tudi bistvena zasluga na uspehu. Sekundirala je Veri v vlogi služabnice Mirze in jo diskretno podpirala. Tudi ansambelski prizori so bili dobri, nič smešni, kakor se rado zgodi. Sploh posrečen večer. Toliko za danes. M. Z.

Emil Adamič:

Učiteljski pevski zbor v Julijci krajini.

Pevski zbor združenja slov. učiteljev obstoji v Julijci Benečiji že del časa. Pod umetniškim in do skrajnosti požrtvovalnim vodstvom g. Srečka Kumra, učenca Pembaurja v Lipskem in izbornega pianista, se je združilo okoli 60 pevk in pevcev-učiteljev v prekrasen mešan zbor, ki je z vstrajnimi valami in krepko energijo dosegel tako umetniško kvaliteto, da se sme brez strahu in s ponosom postaviti ob stran marsikateremu svetovno znaneemu pevskemu zboru. Programi, ki jih polje ta pevski zbor, nadkričujejo po svoji izbranosti in glasbeni naprednosti programe vseh naših slovenskih zborov. Zborovodja g. Srečko Kumar je dokazal v izbori 5 skladb večšo in smelo rako, upoštevaloč po eni strani temeljito glasbeno izobrazbo svojih pevcev in njih redko kje tako dobri glasovni materijal, po drugi strani edinoletno stran zasnovanih svojih koncertov. Vse, karkoli spominja na prežiti »ledertafelstuck« je brez pardona vrzel na ceto. Zdi se, kakor da za ta pevski zbor ne eksistira nobenih tehničnih težav. Glasovni materijal teh pevcev je vzoren. Med basisti je lepo število oktavistov, ki done kot orle, redkokje najdeš v mešanih zborih takih tenoristov, kakor so tu. Alt je sočen in v vseh legah enoten, sopranu pa manjka morda par izpopolnjenih glasov in pri posameznih pevkah nekoliko samozatajevanja. Zbor dosegla zbog temperamentnega vodstva take dinamične efekte, da sem se moral čuditi. Ti fortissimi n. pr. so tako silni, da bi jih pripisoval stoglavemu pevskemu zboru, nasprotno pa se odlikujejo pianissimi po izredni svoji nežnosti, naraščanje in padanje glasov spominja na rutiniran orkester, melodične črte so nepretrgane, vokalizacije, izvzemki nekaterih »a« kar nalleno. Seveda bi bilo vse to nemogoče, da nima zbor v dirigentu tako umetniško čutečo edinico. G. Kumar je z vso dušo, a tudi z vsako svojo mišico in žilico pri delu. Njegovo dirigiranje je vročestavno. Roke groze, prošlo, molilo, polje. Vsak gib njegovega telesa se predvaja pevcem in se izraža v njihovem predavanju. Morda pa ima to skrajno naporno dirigiranje tudi svojo senčno stran, kar naravno oslabelost dirigenta po daljšem izvajanju preide tudi na zbor. Kakor hitro postane zborovodja rabi medlejši, tudi zbor pada v svoji sili. Tega pa se seveda

Judita-Pentezileja. Saloma.
(K premieri Hebllove »Judite«).
Tvoja usta so grenka, Johanaan
.... Mar je ljubezen vedno
grenka? ...

Oskar Wilde: »Saloma«.
V Elizeju, na poljanah smrti, kjer se blede senice nekdanje živno ozivljajo in napajajo s srčno krvjo velikih pesnikov — tam imaš sestre, ožena Saloma, mala, blede princezna. Ne zdaj se, če so ti krvavi beli prsti nežnih rok. Glej sled krvi in na rokah svojih sester!

In veš, odkod ti kri? Ker so preveč ljubile. — Ali ni bilo tako? Mar nisi ti ti ljubila z vso strastjo in vročimi željami svojega skoro še otroškega srca? Hočem poljubiti tvoja usta, Johanaan — le to si vedela, le tega si prosila. Toda usta velike preroka so te prokleta — odsekali so mu glavo — poljubovala si le njegova mrtva usta. Grenak je bil poljub in vsa večnost mu ne vzame grenkobe.

Heinrich von Kleist je v svoji »Pentezileji« razodel, kako silna je grenkoba v ljubezni. Mlada kraljica Amaron, Pentezileja, si je v srcu izbrala najkrasnejšo grškega junaka, Ahila. Misleč pa, da prezira in zasmehuje njeno ljubezen in vso njeno lepoto, se je vltka Pentezileja s kopo svojih psov obupana in ometena vrgla v boj na Ahila. Kakor blazna je z nohti in zobmi sama pomagala raztrgati nesrečnica.

Grozna, ko se je zavedla svojega dejanja, Solze kesanja niso našle poti iz njenih oči, zastrupljene so ji vrole v srce nazaj in trgalo so ji srce v obupu. Brez telesnih ran je umrla Pentezileja ob Ahilu s poljubom na njegovih krvavih ustih: »Najbolj nesrečni od vseh ljudi — odpusti mi! ... Le poljubiti sem te mislila — prav res je to ...« Grozni poljubi, krvavi poljubi ljubezni, ki so mogoči samo v smrti. In Judita? Velika junakinja, rešiteljica Izraela, krepkosti sveta žena. Res je tako — pravi Habel — in vendar ni res! Njegova Judita izporna obupana: Nič, nič me ni gnalo — edino misel na sebe samo. Samo ženska je Judita, prevarana; sebe samo je varala. Njeno mlado življenje, tako mirno in častivo, je bilo eno samo brezmejno hrepenenje v samoti. Njegova sedanjost je en velik krik strasti, krvi, uničenja. Prihodnosti pa za to življenje ni. Pesnik Hebel ni našel izraza, da bi nasli-

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 3. oktobra 1923.

Nesoglasja v klerikalno-komunistični večini.

V zadnjem času so se pojavila velika nesoglasja med klerikalci in komunisti v občinskem svetu. Očitajo drug drugemu, da hoče vsak izmed njih biti absoluten gospodar v mestni hiši. Komunisti dolže klerikalce, da hočejo edini odločevati v vseh vprašanih, ki se tičejo šolstva in da vporabljajo občinski denar popolnoma svojevoljno brez pristanka ostalih koaliranih strank v svoje strankarske svrhe. Posebno so komunisti nezadovoljni s tem, da je mestna občina dala, ne da bi o tem razpravljali občinski svet, večjo svoto iz občinske blagajne kot podporo za katoliški šol. Klerikalci pa na drugi strani dolže komuniste, da so samo eoklja v občinski upravi in da s svojimi ekstremnimi nazori, ki jih skušajo uveljavljati, zavirajo vsako uspešno delovanje in spravljajo komunalno politiko v tir, ki mora izzvati odpor v vrstah klerikalnih volilcev.

Nesoglasja v klerikalno-komunistični večini so se v zadnjem času tako poostрила, da na obeh straneh že izjavljajo, da je v bodoče skupno delovanje skoraj nemogoče in da mora preiti ali slej priti do ločitve. Ta nasprotstva med strankama, ki tvorita večino v občinskem svetu, se doslej niso dala premostiti. Zato je tudi župan že dolga čena sejo občinskega zastava moral odgoditi vse dotlej, dokler se končno ne posreči izgladiti spore, ki groze razbiti sedanjo večino na magistratu.

Proti Slovincem pridno čuže poteg »Hrvata« tudi frankovski »Pravaš«. Svoje dni so nas frankovci označevali za »planinske Hrvate«, danes se jim sdi ta naziv za Slovence menda preveč ačasteno, zato jih psujejo s »Kranjci«. Včerajšnji »Pravaš« priobčuje notico pod zaglavjem »Kako se Kranjci v Zagrebu obogacujejo«. V tej notici se nekdo pritožuje, da je dobil v restavraciji »Zvonimira« v Petrinjski ulici 2, katere lastnik je očividno Slovence, premalo porcije in zaključuje to pritožbo s temle izlivom svoje duše: »Ta služaj navajamo zato, da se vidi, kako razumejo Kranjci v Zagrebu v pravem smislu besede »pljačkat« in to pred očmi policije. Ako bi se bilo kaj takšnega zgodilo v lokalni kakega Hrvata, bi takoj stopil v veljavo zakon o navijanju cen. Ker pa se je to dogodilo v lokalni nekega Kranjca, se živ vrag za to ne briga. Pa da, če bi se ni ne prišlo, s čim bi ta Kranjec nam krmilil one brezbrojne detektive in fašiste, ki se kot muhe pri solncu zbirajo na zlato torto v njegovem lokal«. — Te »bratske ljubeznjivosti«, ki so v zadnjem času na dnevnem redu v raznih hrvatskih listih, si bodo Slovenci dobro zapomnili. Pride še čas, ko bodo Slovence tudi v Zagrebu se potrebovali!

— Nove upokojitve častnikov. »Vojni list« prinaša ukaz o upokojitvi velikega števila višjih in nižjih častnikov. Upokojeni so generali Rudolf Maister, Ante Plivelic, Dragoljub Kostic in Ljubomir Milic. S tem ukazom je upokojenih nad 100 višjih in nad 200 nižjih častnikov.

— Pojasnilo. Prejeli smo to-le pismo: »Z ozirom na članek v Vašem cenj. listu z dne 3. t. m. o »Internacionalni hotelski in kopaljski družbi v kraljevini SHS d. d. na Bledu« Vas prosim, z ozirom na to, da sem pod točko 2. pod oznako »podpredsednik (prej generalni ravnatelj) ene največjih zagrebških bank, ki ima tudi v Sloveniji zelo razvit posel«, mislil jaz, da izvolite priobčiti sledeče pojasnilo: Češka grupa delničarjev omenjene družbe, ki je to družbo tudi ustanovila, me je zaprosila, da sprejemam mesto upravnega svetnika, v skladu s česar sem se udeležil takoj v začetku ene edine seje tega upravnega sveta. Ker se pa nisem strinjal z načelom poslovanja, sem že 23. maja t. l. to je mnogo pred pričetkom obratovanja družbe na Bledu izstopil iz upravnega sveta. Zahvaljujem se vam za priobčitev tega pojasnila ter beležim z odličnim spoštovanjem Avgust Praprotnik, Ljubljana, 2. oktobra 1923.

— Železniški ugodnosti za diake. Železniško ministrstvo je dalo naredbo, s katero priznava slušateljem vseučilišča, višjih tehniških šol, višjih trgovskih in pedagoških šol ugodnost, da se lahko vozijo po državnih železnicah za četrtino vozne cene. To ugodnost velja za božično, velikončno in v velike počitnice. Iste ugodnosti uživajo tudi dijaki na gimnazijah, realnih in drugih srednjih šolah. Ti dijaki morajo pa predložiti ubožno spricvaljo, ker se jim drugače te udobnosti ne priznava.

— Kraljev dar. Povodom pred nekaj dnevi se vršelo konjske dirke, je kralj obdaroval rtmistrja Mihajla Mešica z zlatim svinčnikom, okrašenim s smaragdom.

— Iz carinske službe. Imenovani so pri carinskem uradu na Jesenicah za carinike 3 razreda Zvonimir Svaglic, Todor Dimitrijevič, dosedaj uslužben v Subotici, Zivorad Purić, iz Maribora, Ante Vidović, iz Vite, Stjepan Živko,

iz Malinske in Ljubomir Rajnović iz Ljubljane, za carinike 4 razreda pa Marko Špalić iz Orknenice. Pri carinskem uradu v Ljubljani so imenovani za carinike 3 razreda Lovro Žun iz Žir, Alojzij Belinger iz Jezerskega, Bogomir Dobnik iz Prevalj in Franjo Eržen iz Trilca; za carinike 4 razreda Zarko Popović iz Hotederske, Vinko Sterle iz Cankove in Udarilj Stajand iz Radgone. Pri carinskem uradu v Mariboru za carinike 3 razreda Franjo Knez iz Kozarševa in Dragotin Pajlaga iz Zemunika; za carinike 4 razreda Dragomir Jovanović iz Čornega, Čmurek in Vukašin Stojanović iz Beograda. V Bohinjski Bistrici za glavnega revizorja Nikoleta Vučkovića, dosedanjega podšefa personalnega oddelka generalne direkcije carin. V Velikem Bečkerek za carinika 3 razreda Andrej Pavlin. V Dravogradu za carinika 2 razreda Milenko Manolović iz Osijek, za carinika 3 razreda Ivan Matunović iz Maribora. V Omišju za carinika 4 razreda Josip Povalet; V Podgorici za upravnika 3 razreda Nežo Piletić; v Sisku za carinika 3 razreda Franjo Urbas iz Senja in Maks Karlović iz Prahova; v Celju za upravnika 1 razreda Jernej Kladič iz Maribora, za carinika 3 razreda Trifun Vujošević iz Bohinjske Bistrice. V Žirju za carinika 3 razreda Viktor Kregar iz Ljubljane; v Jezerskem za carinika 3 razreda Viktor Fabijan iz Ljubljane; v Kozarševu za carinika 4 razreda Leonard Jurčić; v Rabu za carinika 3 razreda Franjo Bekar iz Zagreba; v Supetru za carinika 3 razreda Ivan Posedel iz Zagreba; v Trogliru za carinika 4 razreda Ivan Moderčin iz Zagreba; v Trzinu za carinika 4 razreda Franjo Tertinek iz Ljubljane in Vlastimir Adamović iz Zagreba.

— Stavka čevljarških pomočnikov. V soboto so stopili čevljarški pomočniki v Ljubljani v stavko. V medzmen gibanju se pomočniki nahajajo že od 6. marca t. l. Da upravičijo svoj korak, so izdali letake, v katerih dokazujejo, da znašajo njihovi sedanjí prejemniki 60 do 70 % prodajnih plačil in da so njihove zahteve tako skromne, da ne morejo vplivati na cene obuv. Končno naglašajo, da računajo z dolgotrajno borbo in da prično z delom na svoj račun.

— Vsi bodo prišli! V soboto, dne 6. tm, se vrši na Taboru ob 20. uri predavanje br. starosta dr. Pavel Pestomka »Zakaj se priznavam k sokolski misli«. Pozivamo vse brate in sestre, da se predavanja udeležijo, ker je obvezno. Zlasti se opozarjamo mlajše brate in sestre, ki bi se v smislu sklepa Sokolskega Saveza morali udeleževati redne telovadbe. Prosvetni odsek Sokola I.

— Celjska vest. Ciril-Metodova podružnica v Gaberju priredi v nedeljo 7. tm. v Plečakovih prostorih vinski trgatve v prid CM družbe. — Najemniški noviči. Pokrajinska uprava za Slovenijo je dovolila, da sme mestna občina celjska pobirati v letu 1923 najemniški noviči v izmeri 10% od uradov ugotovljene povprečne najemnine (v letih 1921 in 1922), ki tvorijo podstavo za odmero hišne najmarine za davčno doletje 1923 in 1924 po odbitku Din 200. Najemnine do vseh Din 200 so najemniškega noviča proste. — Koncert. Na koncertu dvoice Sanchi, ki se vrši dne 4. tm. v mali dvorani »Unions«, se bodo proizvajale skladbe Dvořaka, Griega, Bacha, Smetane in Fibicha. — Ljudsko knjižništvo v nedeljo 7. tm. ustanovi »Klub slov. nam. akademikov v Celju« v Dramljah pri št. Jurju ob juž. žel. To bo klubova X. ljudska knjižnica, katere ima klub v raznih krajih Sp. Stajerske in Koroske. — Obratovanje z elektromotori. Mestni magistrat je izdal ta-le razglas: V času večje porabe luči, se mora do preklica ustaviti motorje, kateri so priključeni na mestno električno omrežje. Izvzeti so samo motorji z nad 15 PS. Prenevanje časa za obratovanje je sledeče: v decembru in januarju od 16.—21. in od 7.—8. ure; v februarju od 1.—15. in od 16.—21. in od 7.—8. ure; v febr. od 16.—28. in od 17.—21. in od 7.—7.30 ure; v marcu od 17.30.—21. ure; v aprilu od 18.—21. ure; v maju od 19.—21. ure; v avgustu od 19.—21. ure; v septembru od 18.—21. ure; v oktobru od 17.—21. ure; v novembru od 16.—21. in od 7.—7.30. Stranke, katere bi se tega določila ne držale, bodo kaznovane z odvzeto električnega toka.

— Mariborske vesti. Kritični čas! Pomanjkanje razpoložljive gotovine se je začetkom meseca v raznih podjetjih občutilo celo v plačah nastavlencem, katerim so se morale izplačati le manjše svote na račun. Pričakuje se še večja stagnacija kakor je že zdaj zlasti v trgovini in lesni industriji. Mačkulejo se poleg znanih splošnih vzrokov krize v Mariboru zlasti trije specialni vzroki: Otegnitve gotovine iz bančnih podružnic v centrale; neprimerno razkošno življenje v produktivnih sferah in na splošno (tudi za nastavlence) brezmerno plačevanje. — Začasná obustva v velikega obrata. Velika tovarnica za konfekcijsko blago »Jugoslovanski Lloyd« bo koncem tega tedna v svrhu razširjenja ožr. preureditve obrata za nekaj časa prekinila s obratovanjem. S tem bo kolikor toliko prizadelo mnogo delavstva. — Nesreče: Franc Robijat tesar, zaposlen pri mostu blizu Kamnice je vsled padca tramovja zadobil težke notranje poškodbe. Dilek Rido Leskovar v Trubarjevi ulici si je zlomil roko. Trgovec Frj. Januš iz Ruške ceste si je zlomil nogo. V vseh teh slučajih je nastopil resnični odisej, ki je ponesrečence prepeljal v bolnico. Rešilni oddelek je bil klican tudi k neki pekovski družini v Krčevini, dozdeven napad, ugotovljen pa je bil družinski poboj — žena popolnoma plava. — Nove tržne so-

ne se niso skoro v ničemer spremenile. Blaga je več kot dovolj, a — denarja ni in kar ga je, roma vsako nedeljo v — vinograde.

— Smrtina kosa. Umrla je sinoči ob 17. pop. obče znana gospa Katarina Jakša-Bernatović, lastnica konfekcijske trgovine na Mestnem trgu in hišna posestnica. Zastupila si je pred kakimi 14 dnevi z iglo pri šivanju prst na roki. Rano je sprva negovala sama, šele kasneje je poklicala zdravnika. Bilo je že prepozno. Zastupljenje krvi je tako napredovalo, da ni pomagalo nobeno sredstvo več. Po teden-skem trpljenju je izdihnila. Znanja je bila po svoji srčni dobroti, zato ni imela sovražnikov. Ne davno tega se je poročila, z g. Jakšo, lesnim trgovcem v Radečah. Blag si spomin, težko prizadeti rodbini naše sožalje! — Dne 1. oktobra je na Bledu umrla ga. Ljudmila Verderber roj. Pirč, sestra kranjskega župana g. Cirila Pirca in tašča dr. Ivana Kavčiča, uradnika železniške direkcije v Zagrebu. Pokojnica je bila vrla narodna žena, ki je živela na Bledu in v okolici splošen ugled. Pogreb bo v četrtek ob 16. na Bledu. Blag si spomin, njeni rodbini naše sožalje. — Včeraj je po dolgi mučni bolezni umrl g. dr. Ferdinand Tomažič, ministerjalni tajnik. Pokojnik ni bil naš sošoljenik, vendar pa je bil vseskozi koncilijanten mož, ki je užival simpatije tudi pri političnih nasprotnikih. Preje je bil uradni deželni odobor in kot tak osební tajnik deželnega glavarja dr. Šušteršiča. Ob prevratu je bil prevzet v državno službo. Njegova vdova je iz znane ljubljanske narodne rodbine Mitakove. Pogreb bo v četrtek 4. tm. ob 15. Blag mu spomin! — V torek je umrl v 71 letu svoje starosti g. Josip Harblich, mehanik na Bregu št. 14. Pokojnik je bil dober obrtnik, splošno znan v Ljubljani. Pogreb bo v četrtek ob 16. Blag mu spomin.

— Iz Amerike. Umrl je v državi Ohio Ivan Tušar roj. l. 1869 v vasi Hotovlje nad Škofjoklovo. V Ameriki je bil nad 30 let. Pred kratkim smo poročali, da se je v Thomasu obeh rojak Anton Osredkar. Ta vest ni resnična, kakor pojasnjuje to sedaj »Glas naroda«, ki oestro priljubljenega brezvestnega dopisnika, ki se je hotel morda radi kakega preprija ali česa drugega nestranno maščevati nad Osredkarjem.

— Strumščani na potu po domovini. Sportni klub »Belasica« v Strumici, ki je v balkanski vojni pripadla Bolgarski, si hoče ogledati svojo novo domovino. Krenil je na pot, in si ogleda vsa večja mesta v naši kraljevini. Izletniki so se tudi posetili Skoplje in Niš in so v nedeljo prispeli v Beograd, kjer so jih presrečno sprejeli. Iz Beograda se napotijo v Sarajevo, Dubrovnik, Split, in na Sušak, od tam pa pridejo tudi v Ljubljano in Maribor, kar smo že svoj čas poročali. Izletniki so iz skrajne naše jugovzhodne meje, večinoma sami trgovci in obrtniki. Naši trgovci in obrtniki, pa tudi naši sportni krogi in naša narodna društva, bi si pridobila veliko zaslug, ako bi jim priredila lep in prirčen sprejem.

— Tlakovanje Beograda. Stranske ulice v Beogradu imajo še vedno stari turški tlak, nekatere sploh še niso tlakovane. Sedaj hoče mestna občina vse ulice tlakovati in sicer ravne ulice z velikimi kamniti kockami, strme ulice pa z malimi kockami. To tlakovanje bo stalo 104 milijone dinarjev. Material za tlakovanje bodo nabavljali najbrže iz Slovenije, kjer je več kamnolomov granita.

— Koliko Pausterjevih zavodov imamo v Jugoslaviji. Kakor je znano se osnuje po odredbi ministrstva za narodno zdravje v Celju Pausterjev inštitut. To je zavod, kjer se lečijo bolniki, ki so jih popadli stekli psi. Ta zavod bo v kratkem odprt. To bo peti takšni inštitut v naši državi. Dosedaj so bili takšni zavodi v Zagrebu, v Sarajevu, v Novem Sadu in v Nišu.

— Češka novinarska visoka šola v Pragi prične svoje delovanje dne 1. februarja prihodnjega leta.

— Služba strokovnih učiteljev na gosposkiški šoli »Mladika«. Mestna občina ljubljanska razpisuje mesti dveh strokovnih učiteljev za gosposkiško šolo v poslopju »Mladika«. Pogoji strokovni izpit iz gosposkištva ali pa kandidiranje za tak strokovni izpit. Služba je provizorna in je odpuščljiva na 14 dni. Plača in natančnejši pogoji po dogovoru. Prošnje je vložiti do petka to je 5. oktobra 1923 opoldne pri mestnem gospodarskem uradu.

— Razpisana pošta. Razpisana je služba poštnega starešine v Podnartu (II/1). Prošnje naj se vlagajo pri poštistem in brzojavnem ravnanstvu v Ljubljani.

— Interesantna razprava v Šibeniku. Pred šibeniškim sodiščem se je začela zanimiva razprava. Mesarji Živković in drugi so tožili Narodno veče, ki jim je v decembru leta 1918 zaplenilo 100 volov, nekaj koz in ovac. Krnsko Narodno veče je poslalo to živino ob spremstvu gardistov v Sinj, a je med potjo en dol živino izgini. Razprava se nadaljuje.

— Beduini v Beogradu. V Beograd je prispela večja družba Beduinov, na katere je policija opozorjena po raznih trgovinah, postala pozorna. Beduini so namreč prihajali v razne trgovine in sicer vedno v večjem številu ter se po navadi spustili v prepi. Med prepirom pa so na spretan način postili pod svojimi širokimi plašči izgniti predloženo jim blago. Policija je našla pri njih velike množice ukradenega blaga.

— Ponesrečen atentat na župana v Somboru. V noči od 26. na 27. septembra je bil izvršen na somborskega župana Gjorgia Elemna atentat, ki ga ni uspel. Atentatorji so streljali skozi okno v njegovo stanovanje, ali k sreči Elemna ni bilo doma. Policija je na lcu mesta aretirala napadalec in sicer uradnika Žilka Kozica in trgovca Radivoja Ranovčevskega in Vasa Bolimanskega. Vzrok atentata je bil političen.

— »Japonski« dan se vrši v nedeljo 7. tm. po celi državi v korist od motesa prizadetemu japonskemu prebivalstvu. To nalogo je prevzel »Rdeči križ SHS«. Omenje-

nega dne se bodo v šolah cele države vršile zbirke, kakor se bodo tudi do gledališnih vršile predstave v korist trpečih Japoncev.

— Opozorilo. Ker se je pripetilo v zadnjem času v tuuradnem okolišu zopet več nesreč, katere so zakrivil kolešarji, vozniki in šoferji vsled malomarnega uvaževanja cestno - policijskih predpisov, se vsi kolešarji vozniki in šoferji ponovno opozarjajo na določbe cestno-policijskih predpisov, — zlasti pa: 1.) Vsa vozila morajo biti od mra-ka do zore opremljena s predpisano prižgalno lučjo. 2.) Voziti se mora vedno brezpogono samo po levi strani ceste, oziroma ulice ter prehitovati na desni strani. 3.) Vsako vozilo mora biti opremljeno s predpisano zavoro. 4.) Strogo prepovedano je voznikom ob priliki vožnje na vozu spati ali pa se uplajati. 5.) Voznikom, ki še niso izpolnili 18. leta, se ne sme prepustiti samostojnega vodstva vpreženih vozil. 6.) Tovorni in mesarski vozovi smejo voziti samo korakoma in to ne glede na to, če so vozovi prazni ali pa natovorjeni. 7.) Vsi vozniki se morajo na dano znamenje varnostnega organa takoj ustaviti in se odredbam slednjega brez-pogojno pokoriti. — Policijska direkcija v Ljubljani

— Koncert v Zvezdi. Danes in vsak dan od 17.—19. koncert godbe dravske divizijske oblasti v paviljonu pred kavarno »Zvezda«, od 12.—23. pa koncert v restavraciji.

— Nikdo ne pozabi, ogledati si modni salon za dame in gospode po meri in konfekciji brata Brunske, Ljubljana, Židovska ulica 5. Najfinije blago v lastni zalozgi. Konkurenčne cene.

— Drzna tatilska tolpa v Ljubljani. V zadnjem času je opaziti, da v Ljubljani tatilski in vlomilski posel zopet bujno napreduje. Zlasti se odlikujejo špecialisti za nočni nenapovedani obisk stanovanj in »profesionalisti« za tatvine pisarnih strojev.

Ze včeraj smo poročali o nekaterih drznih vlomih, ki so bili izvršeni tekem noči v soboto. Pa tudi v nedeljo niso tatovi počivali. V noči od sobote na nedeljo so obiskali klet lastnika vile Erzina na Zrinjskega cesti. V spomin in v proslavo »prvega« so odnesli več steklenic vina in šampanjca. Nato so obiskali viza-a-vis stanujočega odvetnika dr. Frana Tomiška. Brez hrupa so odnesli iz spalnice njegovega sina obleko, nekaj denarja in zlato uro. Tudi v hiši stanujočemu dr. Natlačemu niso prizanesli in so mu ukradli več predmetov. Škoda znaša nekaj tisoč Din. Zanimivo je, da so tatovi imeli sboj kar voz in lestve. Drzna tatvina je bila izvršena v noči od nedelje na ponedeljek tudi v ljubljanskem muzeju. Tu pa je operiral »strokovnjak«, ki se peča z »amiralogio in starinski umotvorje«. Kajti odnesel je vse zlate in srebrne rude, kakor tudi nekaj drugih, poleg tega briljant leče velikosti in sedem starih kelihov v skupni vrednosti 17.420 Din. Nadalje je bil v noči od 30. sept. na 1. oktobra iz računskega oddelka pokr. uprave ukraden pisalni stroj znamke »Adler«, vreden 26.000 K in iz računskega oddelka finančne delegacije pa računski stroj, ki je veljal 150 dolarjev. Vse kaže, da se ti stroji prodajajo v Italijo, ker si jih v Zagrebu uzmovili na upajo prodajati. Baje so oblasti zločincem že na sledu. Gre, kakor čujemo, za organizirano tolpo mladih ljudi, o katerih bi človek mislil, da niso sposobni za take zločine. Pozor torej tudi pred takimi, o katerih nihče ne misli, da so lopovi. Pozor predvsem pred — mladino!

— Zdravstveno stanje mesta Ljubljane. Zdravstveni izkaz mesta Ljubljane v času od 23. do 29. sept. izkazuje to-le statistiko: Umrla je 15 oseb, 9 moškega in 6 ženskega spola. (ulovez 5). Smrti vzroki: jetika 5, škrlatica 1, možganska kap 1, rak 1, drugi naravni smrtni vzroki 6. Med tem časom se je rodilo 26 otrok, 14 moškega in 12 ženskega spola (2 mrtvorjen). Naznanejene nalezljive bolezni: davica 2, škrlatica 5, para leger 3, griža 6.

— O inozemskih zavarovalnicah nam pišejo: Pred prevratom so imele različne inozemske zavarovalnice zastopstvo na Dunaju in tudi v Sloveniji. Ko je po prevratu začela avstrijska krona rapidno padati, so opustile nekatere zavarovalnice takoj svoje zastopstvo v Sloveniji in se branile sprejemati nadaljne premije v jugoslovenskih kronah, da bi jim ne bilo treba zavarovalnino v jugoslovenskih kronah likvidirati ne glede na to, da so zavarovalnice skoz dolgo vrsto let plačevale zavarovalne premije v zdravi valuti. Ena takih zavarovalnic je tudi »Splošna nizozemska zavarovalna družba« v Amsterdamu (Allgemeene Maatschappij van Levensverzekering en Lijfrente Amsterdam), katere tukajšno zastopstvo je po prevratu izgnilo kakor kafra. Njeno generalno zastopstvo na Dunaju se brani sedaj zavarovancem izplačati zapadla zavarovalnina v jugoslovenskih kronah. Vprašamo visoko vlado, ali ni mogoče, da bi se zavarovalci varovali pred takim postopanjem inozemskih zavarovalnic? Ni čuda, da potem take zavarovalnice izkazujejo velikkanske dobičke na korist svojim delničarjem, ko so opeharili zavarovance za njih krvavo zaslužni denar.

— Povisane tarife na železnicah se že močno poznajo na osebnem prometu. Nedeljskih izletnikov je mnogo manj po železnicah. Voz se le tisti, ki je primoran in pa premožni šli. Tudi tovarni promet nadejuje. Tisti številni pošilki sadja, grozdja itd. ni več. Saj se mora za par kg sadja plačati več tovarnine kakor cela sadja na trgu v mestu. Dvomimo, da bo železnica s povisanim dosti pridobila.

— Usposobljenostni izpiti za obče ljudske in meščanske šole pred izpraševalno komisijo v Mariboru (na državnem moškem učiteljsku) se prične dne 5. novembra t. l. ob 8. zjutraj. Pravilno opremljene prošnje za priupst k izpitu naj se predlože po šolskem vodstvu pravočasno okrajnemu šolskemu svetu, da bodo najkasneje do 25. oktobra v rokah izpraševalne komisije. Prošnje naj se pišejo na celo poljo in kolikulej a

3 Din, priloge pa z 1 Din. Posebna vabila k izpitu so se ne bodo pošiljala. — M. Pirč, predsednik.

— Velik gozdni požar. Preteklo soboto je v bližini Sente v državnih gozdovih izbruhnil velikanski požar, ki je zavzel ogromne dimenzije in je v plamenih že okoli 6000 oraloj gozda. Dosedaj požara navzile prizadevanju vojaštva in prebivalstva še ni bilo mogoče lokalizirati.

— Z nočem v vrat. V nedeljo 30. septembra so se v Ivanjem selu stekli in sprli vsaki fantje. Posestnikov sin Jože Jernejčič iz Unca je kušal pomiriti glavnega prepirača, nekoga Kogola iz Vanjega sela. Slednji pa je potegnil nož in sunil z njim Jernejčiča v vrat. Težko poškodovanega so prepeljali v bolnico.

— Vinska trgatve je na Dolenjskem ponekod že pričela. Seveda silijo s trgatvijo ravno oni vinogradniki, ki imajo najslabše vinograde in najslabše vrste, dočim previdni in preudarni vinogradniki odlašajo, dokler se da, ker vreme je sedaj za zoritev in zboljšanje zamudnega izredno ugodno. Pri sedanjem vremenu utegne pridobiti grozdje v enem tednu 3 do 4% na sladkorja, torej do 100 dinarjev na hektolitr. Sedaj trga na porčugalka ima 16 do 18% sladkorja, preteklo leto pa 13 do 15%. Umesno je sedaj izvršiti le predbratve popolnoma zrelega in nagubelega grozdja, drugo pa prepustiti dozorevati. Med vini sedaj in med omni v drugi polovici oktobra trganjimi bo v kvaliteti, v slučaju ugodnega vremena, velika razlika. Kupci naj pri nakupovanju letošnjega mošta to posebno vpoštevajo in naj dajejo prednost pozneje napravljenim moštom oziroma vinom, če tudi bi bila ta sorazmerno mnogo dražja, ker vina iz popolno dozorelega grozdja so močnejša, bolj aromatična in stanovitja ter nimajo onega surovega in kislega okusa kot ona iz nedozorelega grozdja. Fr. Gč.

— V Rafni in Baranji je na ondolni železniški postaji, kakor nam poroča naš zoročnik, namočen železničar Slovenec. Prišlo je tja v najhujši žni po štiridnevem potovanju. Komaj se je tam privdali, že so ga zopet premetili nekam v Liku. Da je siromak stem težko prizadet, je umljivo. Ali ni nikogar, ki bi se zanj zavzel?

— Izseljenci v avgustu. Meseca avgusta se je izselilo iz naše države 664 oseb in sicer 393 moških in 271 ženskih. V Zdravne države ameriške se je izselilo 387, v Kanado 46, Argentino 219 v Avstralijo 12. Od prvega januarja do 31. avgusta se v celem izselilo 2976 ljudi, v istem času pa je odšlo iz naše države 1144 tujih podanikov.

— Nesreča pri nogometu. Pri nogometni tekmi Lask : Ilirija (rez.), ki so je vršila včeraj, v nedeljo, si je zlomil igralec akademik Hartman desno nogo. Prepeljan je bil v bolnico.

— Zvišanje poštnih paketnih pristojbin. Po odloku poštnega ministrstva od 18. septembra t. l. se zvišajo s 15. oktobrom t. l. poštno pristojbine za pakete v tuzemskem prometu, in sicer: a) Težna pristojbina: do 3 kg 8 Din, od 3—5 kg 12 Din, od 5—10 kg 25 Din, od 10—15 kg 40 Din, od 15—20 kg 50 Din, b) za pakete večjega obsega tako imenovane ločenke se plačuje dvojna težna pristojbina, c) Vrednostna pristojbina, dostavnina, obvestnina in druge pakajne pristojbine ostanejo, kakršne so sedaj v veljavi.

MARIBORSKA POROTA.

Uzmovič.

Anton Schlamberger je bil uslužben kot šofer pri tvrdki Balkan v Mariboru. Ker je čutil vedno sušo v žepu, je prišel prišel na misel, da bi se dalo na tuj račun menda bolje živeti. V to svrhu je ponudil svojemu znancu Rudolfu Skobretu večjo možnino masti za usnje v prodajo. Temu se je tudi posrečilo najti kupca, ki je prevzel blago in plačal lepe denarce zanj. Schlambergerju pa še to ni bilo zadosti. Poneveril je še vrhutek okoli K 13.000, ki jih je kasiral v imenu tvrdke, a obdržal za se. Tvrdka je končno vendar zahtevala denar od strank, ker ga pa ni bilo, je prišla cela stvar na dan. Pred poroto se je zagovarjal s slabo plačo. Porotniki so vprašanje glede tatvine potrdili, nakar je porotni senat obsodil Antona Schlambergerja na 15 mesecev težke ječe a Rudolfa Skabretna na deset mesecev ječe poostrene s postom in eno temnico na mesec.

Tatinska družba.

Pri popoldanski obravnavi so prišli na zatožno klop voditelji dobro organizirane družbe tatov, ki je skozi celo leto ogrožala varnost imetelj v mariborskem okraju. Bili so to Karel Vogrin, Josip Ogriček in Fran Saša. Ti trije so v družbi svojih prijateljev in praktikantov te čedne obrti izvršili nešteto tatvin in vlomov. Samo Vokrin je priznal, da je v teku pol leta izvršil že 85 vlomov. Dosti slučajev pa še sploh ni prijavljenih. Kot dokaz o zgolnisti omenjene družbe naj služijo to, da je trajalo čitanje zapiskala o ukradenih predmetih čez eno uro. Blago, in sicer vseh mogočih vrst so uzmovič potom svojih znancev prodajali v Mariboru ter se za skupiček prav dobro imeli. Obtoženci so svoja dejanja doloma priznali, a za vse svoje čine se niti sami ne spominjajo več. Porotni senat pod predsedstvom dv. sv. dr. Grasseltja je obsodil Karla Vogrina na Josipa Ogrička na 5 let, a Franco Sašo na 3 leta težke ječe. S tem je končalo mariborsko tatinsko porotno zasedanje.

Poizvedbe.

— Pozor. Zatekel je se črn pes volčje pasme na prsih z belo lisko. Lastnik naj se takoj zglaš. Vič Glince 61.

— Sokolska pelerina se je zgubila v soboto dne 29. tm. po noči od kavarn »Zvezda« do hotela »Slone«. Pošten najteltelj naj jo odda proti nagradi pri vzajnuj Ljubli. kreditne banke, event. naj naznači svoj točni naslov.

Zdravstvo.

DRUŠTVA ZA DUŠEVNO HIGIJENO.

V juniju 1. l. se je vršila v Parizu konferenca zastopnikov društev za duševno higijeno iz Amerike, Francije in Belgije, na kateri je bilo med drugim sklenjeno, da se skliče 1925 leta mednarodni kongres za duševno higijeno v Ameriki. Za organizatorja tega kongresa je bil izvoljen prof. dr. Perin, ki je dobil nalogo, da stopi v stike z vsemi evropskimi državami in jih že sedaj opozori, naj se pripravijo za omenjeni kongres. Vse države poznajo danes agilno in več ali manj uspešno borbo proti različnim fizičnim boleznim, kakor tuberkulozi, veneričnim boleznim, otroški smrtnosti, malariji itd. Rezultati dela na polju narodnega zdravja so po večini v vseh državah zadovoljivi. Zaboljevanje in smrtnost v kulturnih državah sistematično nazaduje. In ko so številna opazovanja in poizkusi dokazali, da sredstva in metode borbe proti narodnim fizičnim boleznim trpljenje in izgube človeštva neizbežno lajšajo in polagoma odstranjujejo, so začeli učenjaki in dalekovidni javni činitelji najprej v Ameriki, potem pa tudi v drugih državah propagirati idejo organizacije društev za borbo proti duševnim boleznim.

Znani zdravnik-sociolog dr. Toulous propagira in ustanavlja v Parizu ligo za duševno higijeno. Na prvi konferenci te lige je podal obširen, znanstveno utemeljen referat o pomenu zmožnosti in duševne higijene. Ko je naglašal pomen raznih kategorij duševno bolnih za človeško družbo in rodno, je posvetil posebno pozornost velikim socialnim nevarnostim, ki preti človeštvu od strani napol zmožnih in živčno bolnih, ki se nahajajo v službi na različnih upravnih mestih, kakor na železnici, pri policiji, tramvaju itd., ne da bi jih predhodno preiskali, da-li so duševno zdravi. Duševne bolezni, je dejal dr. Toulous, so socialni bliz, za katerega se mora človeštvo zelo interesirati. Samo v Parizu je nad 100 tisoč psihopatov, ki stalno napolnjujejo bolnišnice in ječe.

Nastane vprašanje, da-li sploh obstoji fekarstvo proti duševni bolezni. Da, odgovarja dr. Toulous. Duševne bolezni so ozdravljive in izogibne pod pogojem, da se pravočasno začne zdravljenje in sicer še pred, predno so neozdravljivo pokvarile možgane. Dokaz temu je okolnost, da je od 4 tisoč duševno bolnih zapustilo bolnišnico po preteku 1 leta 2 tisoč zdravih. Treba je samo z večjo pozornostjo proučiti ta problem, urediti in izpopolniti umobolnice in preskrbeti jih s potrebnimi sredstvi napravami, in izvežbanim osebom in končno se moramo bolj zanknati za duševno bolne same. Duševna bolezen je izogibna, ako se poslužimo pametne profilaktike, čije koristne posledice nam kaže Amerika, kjer v mnogih umobolnicah delajo izvežbane in disciplinirane umisljenke. Glavna naloga teh umisljenk obstoji v tem, da bolnika po prvih znakih duševne bolezni takoj ločijo od ostalih in ga vodijo k zdravniku, ki ga preišče. Nato pa so neprestano v bližini takih bolnikov strežbo jim in skrbje, da okoliha in življenjske razmere blagodejno vplivajo na njihovo živce.

Pozitivni nadzor nad učenci in dijaki od strani umisljenk, ki delajo kot pomočnice pri šolskih zdravnikih, bo tudi omogočil, da se izognejo mnogim duševnim boleznim in da že v zgodnji mladosti lahko izberemo dobre javne činitelje, čijih delovanju bo pozneje poverjena javna varnost in narodno zdravje. Treba je, je zaključil dr. Toulous, da se naučimo živeti, ko smo se naučili umirati.

V reviji, ki jo izdaja društvo Rdečega križa v Parizu, pa najdemo nastopna navo-

dila in pravila, ki jih imajo društva za duševno higijeno: 1) lečenje bolnih in zaščita zdravih od duševnih bolezni; 2) Skrb za umstveno in fizično nerazvito dečo, ki je najdemo v vseh šolah; 3) skrb za oblikovanje popolnega duševnega zdravja pri normalno zdravi deči; 4) Kultiviranje, patriotizem in družabna solidarnost med vsemi sloji človeške družbe; 5) Strog nadzor nad umstvenim zdravjem in moralo vseh. Med razlago teh pravil so zapisane tudi besede, da sta pojem duševna higijena in zdrav razum istovetna.

V vseh kulturnih državah se začena po dobro organizirani borbi proti fizičnim, tudi borba proti duševnim boleznim. Ustanavljajo se društva, čijih delovanje bo polagoma vplivalo tudi na duševno stanje človeške družbe tako, da bo vedno manj slučajev, ko človek uprav radi pomanjkanja dobrih umobolnic in primerne lečenja izgubi svoje psihične sposobnosti in postane neproduktiven član človeške družbe.

Razne stvari.

* Madžarski morilec. Iz Szatmarja poročajo, da je tamkašnji trgovec Jakub Remitz obdolžen, da je tekom zadnjih dveh let umoril šest svojih družabnikov in si prilastil njihovo premoženje, ki znaša 190 tisoč Kč, 350 tisoč lejev in 1300 dolarjev. Remitzu so seveda zaprli.

* Šolstvo v Rusiji. Število šol, ki je lanske leto padlo, se je letos zopet dvignilo. Danes je na Ruskem vsega skupaj 57.000 šol. Na delavskih fakultetah je vpisanih 26.000 študentov, od katerih je 60 odstotkov delavcev. Stanje za zmanjšanje analfabetizma je pa celo — 8 milijonov!

* Posledice torpediranja ladje »Lusitania«. V Montrealu se vrši te dni proces proti nemški vladi, ki bi imela plačati na tožbo vdove zneznane kanadskega kapitalista Alena odškodnino v višini 13.000 angleških funtov za izgube, ki jih je utrpela pri potopitvenju »Lusitanije« 6000 funtov zahteva za izgubljene efekte, 5500 funtov kot odškodnino za poškodbe in 1500 funtov za zdravniške stroške. Dve hčeri tožiteljice sta se takrat potopili.

* Ali je nosil Mojzes očala? Prav gotovo jih ni nosil, ker očala so znašli šele v poznem srednjem veku. Vendar pa je bil Mojzes že večkrat naslikan z očali, tako n. pr. na neki miniaturi v Heidelbergu v 15. stoletju. Sploh spadajo stari gospodje z očali na slikah h najpomembnejšim anahronizmom, karkoli jih poznamo. Srednjeveški slikarji so se posluževali očal zategadelj, da bi bistvo docela v svoje delo za-maknjenega učenjaka karakterizirali z omejenim steklom. Prof. Greef je v svojem delu o iznajdbi očal navedel celo vrsto takih anahronizmov. Tako n. pr. je naslikan Pythagoras s ogromnimi očali in ravnotako Virgil na sliki westfalskega slikarja Hermanna. Na slikah Svete družine nosi oče Jožef očala, katera pa mu Jezušček odjemlje, da bi se igral z njimi. Nemški slikarji so zelo pogosto predstavljali apostole in cerkvene očete z očali, da bi pred očali svetu njihovo učenost.

* Odkod ime »Bocklere«? Bavarska vojvodja Krištof in Albert sta imela v gostih nekega brunšvilskega viteza in z njim že na vse zgodaj pokulturala. Ko so bili vsi trije dobre volje, postavi točaj pred viteza veliko kupo pravega domačega, rujavega piva iz vojvodske dvorne pivovarne. Z obema rokama zgrabi vitez za kupo, nastavi, požira a naglo prenaha piti, od-stavi kupo, se namrdne in vzkligne: »to je rujavkast kis, ne pa pivo«. Razjarjena vojvodja pokliče takoj dvornega pivovarja in ga poštno omerjava. Ali le-ta se obrne k vitezu in zakliče: »Ako pridete čez leto

dni zopet v Monakovo, prinesite seboj sodček piva, a jaz hočem Vam zvariti sodček piva, ki bo premagalo Vaše. Ako se to ne zgodi, izgubim čast mojstra in naša vojvodja naj me obsodijo, da jaham nazaj obrnjen na oslu iz mesta in izgubim v Vašo korist vse svoje imetje.« Krohota-jo se sprejme vitez stavo in založi dve-sto goldinarjev. Napočil 1. maj prihodnjega leta. Na dvorišču vojvodskega gradu so postavljene galerije, lepo okrašene s pisanimi preprogami, smrekami in vencji. Tu sem se vsedejo plemenite dame, hotele pristopovati redki tekmi. V trebuhe sodčkov zabijejo pipe in pene se teče plemenita pijača v nastavljene kupe. Brunšvilski vitez nastavi polno kupo in jo izprazni do dna, ne namrdne se, pač pa vzkligne: »do-bra je ta pijača, a namenjena le Vašim žen-skam, ker nimam prav nikake moči.« Koj spoznate, da se motite milostivi gospod, odgovori pivovar ter da napolniti dva 2½ bokala držičih kup, kojih pivo izroči vitezu, a drugo obdrži sam rekoč: »Izpite« kupo do dna in tudi jaz izpraznim svojo na Vaše zdravje. Kdor more čez pol ure, stoji na jedni nogi, vtakniti v iglo nit, dobil je stavo.« Tekmovalca izpiteta v trenutku posodi do dna, a Kastelanka hiti v svojo sobo, kjer je imela zaprti kozo, po igli in sukanec. Kozu, vesele se zaželejene prostosti, približi na dvorišče ravno v trenutku ko sta stala tekmovalca vsak na jedni nogi. Pivovar takoj vtakne nit v iglo, kar se pa vitezu niti po tretjem poskusu noče posrečiti. Nasprotno, zvrsti se mu in mahoma je na tleh. »Oj, o, plemeniti gospod, pravi pivovar, »kaj se Vam je pa zgodilo, da stikate po tleh?« Težkim jezkom za-blebeta vitez: »Ta-le kozica me je pre-vrgla!« »Kaj še, gospod vitez odgovori pi-vovar, »ta kozica je Vas tako malo vrgla kakor mene Vaša lužica.« Kozel, ki je Vas vrgel, le-tega zvaril sem jaz«. To je bilo veselja in ukanja na grajskem dvorišču! Povsod so izvedeli o zmagi pivovarja, ki je zvaril takega kozla, da je le-ta vrgel v pesek brunšvilskega viteza. Mojsira sta vojvodji bogato obdarovali, vitez pa je iz-gubil 200 goldinarjev in jo osramočen od-kuril domov. V spomin na ta domorodni dogodek se toči vsako leto spomlad v dvorni pivovarni v Monakovem močno, sladko pivo pod imenom »Bocklere«. Druga verzija se glasi pa takele: Nekaj an-gleški zdravnik je ordinariral bolni ženi Ma-ksa Bavarskega buckinghamsko, dvojno pivo, ki je bilo tedaj na glasu radi svoje zdravilne moči. Ker je bilo prvo Maku predrag, pošlje svojega pivovarja v Buckinghams, da si le-ta ogleda na licu mesta način varenja. Leta 1623 meseca oktobra, ravno na Maksov god, se je prvičkrat točilo v Monakovem pivu zvarjeno po načinu Buckinghamskem. To besedo so pozneje okrajšali v Buck, pozneje Bock. S početka je veljalo pivo za zdravilo, pozneje se udo-mačilo kot sredstvo za užitek.

* Zadnji solčni mrk v Ameriki 10. tm. so gledali številni učenjaki v aeroplanih v višini 6000 m, v katero so se dvignili iz San Diega v Kaliforniji. Mrk je prišel o polnoči. Za 3 minute je luna popolnoma pokrila sonce, okoli katerega se je razpro-stril svetel kolobar. Na aeroplanih, kate-rih je bilo 17, so izvršili mnogo fotografij svetlega kolobarja. Astronomi pravijo, da jim bo to opazovanje v nadalje študijske svrhe izborna služilo.

* Kje je največ listov? Tam, bi od-govoril človek na to vprašanje, kjer živi v prestolici najbolj kulturne države največ prebivalcev, in onih državah ki drže us-do sveta v svojih rokah in čijih državnik-jar javno mnenje mora imeti najboljši in najpogostnejše informacije o tem, kar se godi po vsem svetu. Temu pa ni tako, kaj-

ti bostonska revija »Christian science mo-nitor« nam odgovarja na splošno začude-nje, da ima sorazmerno s številom prebi-valstva egiptovska prestolnica Kairo več časopisov, kakor katerikoli drugo mesto z enakim številom prebivalcev. Po številu svojih listov je Kairo prekosilo celo Lon-don. V Egiptu je izhajalo 1922 leta 166 dnevnikov in tednikov. Od teh 94 v arab-ščini, 6 v drugih orijentaliskih, 63 v evro-pejskih in 3 v mešanih (vzhodnih in zapad-nih) jezikih. Od teh listov je izhajalo 105 v Kairo, 46 v Aleksandriji in samo 15 v dru-gih mestih Egipta. Med 166 listi je 36 dne-vnikov, ostali pa izhajajo vsak teden. Kai-ro šteje 600—700 tisoč prebivalcev. V me-stu izhaja 24 dnevnikov in sicer 12 v arab-ščini, 4 v francoščini, 2 v italijanščini, 4 v grščini, 1 v angleščini in 1 v armenščini. V Aleksandriji izhaja 11 dnevnikov in sicer 4 v grščini, 3 v arabščini, 2 v francoščini, 1 v angleščini in 1 v italijanščini. Vrednot novinarstva je v Egiptu nizka. Dnevnik-i prinašajo najnovejše vesti, ne da bi zani-mali, da-li so resnične. Glavno je, da vzbujajo senzacijo. Zanimljivo je, da listi v arab-ščini pišejo v vzvišenem tonu. V njih se ni-koli ne poroča o škandalu iz zasebnega življenja meščanov, o nastitih ali zločinih, ki jih je nasprotno polno angl. časopisje.

* Dedščina 170 milijonov Kč. Iz Sara-jeva poročajo »Bohemijo«, da je policijski uradnik Adam Navratil podedoval 170 milijonov Kč. Zgodovina te dedščine je v zvezi z zgodovinskim dogodkom, ki se je vršil pred nekaj stoletji v bivši Avstriji. Po smrti kralja Matija Korvina je zasedel avstrijski prestol Ferdinand II. Češki pun-tarji pod Turmom niso hoteli priznati Ferdinanda za kralja. Dne 26. avgusta 1619 so izvolili za svojega kralja vladarja kneza Friderika V. Po bitvi na Beli gori pa je bil konec vladanja »zimskega kralja«. In začo-lo se je sramotno preganjanje odpadnikov. Nekaj jih je pobegnilo čez granico, druge so polovili in pobesili. Podobna usoda je doletela tudi plemiča Tomaža Štefka, last-nika velikih posestev, ki so ga že tedaj imeli za večkratnega mladmarija. Posestva zaplenjena Štefku, je daroval cesar ožjim zvestim prijateljem, med njimi tudi Lichten-steinu. Štefkovi potomci so poskušali v prejšnjem stoletju priti vnovič do svoje posesti. Kakh 40 let je tega kar je začela drugi proces Ana Hlasna, omožena Nav-ratlova. Na temelju starih listin je dokaza-la, da je ona edina dedinja posestev, ki so bila zaplenjena njenim prednikom. Njen sin polkovnik Adam Navratil je pravdo dalje vodil in nedavno tega se je proces ugodno končal za Štefkove potomce. Po češkoso-vaškem državnem zakonu se morajo vsa posestva, ki so bila kdaj zaplenjena zaradi upora, vrniti njih praviim lastnikom. Na podlagi tega zakona so torej prišli Štefko-vi dediči do svoje pravice in ogromnih posestev, ki jih cenijo na 170 milijonov Kč ali več ko 1700 milijonov naših kron.

Borzna poročila.

ZAGREŠKA BORZA.

Dne 3. oktobra. Sprejeto ob 13.

Današnja borza se je pričela zopet s čvr-stnejšo tendenco, ki se je obdržala tudi še po borzi. V splošnem je bilo malo blaga in pa precej nakupnih nalogov. Narodna banka je intervenirala v izplačilih Praga in Trst. Radi izrednega pomanjkanja gotovine ni pričako-vati večjega porasta v devizah in izgleda, da so bili tudi današnji nakupi izvršeni večinoma v svrhu pokritja prejšnjih prodaj. Dinar se je radi večerjajše slabe tendence na tu-kajšnjih borzah v Curihu ponovno učvrstil. Na efektivnem tržišču je še nadalje slaba ten-denca, ki se je pričela v arbitražnih papirjih radi baisse na dunalski in budimpeštanski

borzi ter se je tudi razširila na še ostale efekte.

Ob zaključku notirajo:

Devize: Curih 15.475—15.55, London 5.225—5.325, London 393—317, Dunaj 0.1210—0.1225, Praga 2.58—2.61, Trst 3.91—3.94, Newyork 85.75—86.50, Budimpešta 0.43—0.45.

Valute: dolar 85.50, lira 3.85—3.89.

Efekt: 7% invest. drž. pos. od 1. 1921 68—70, Ljublj. kred. banka 210—220, Prva hrv. šteta, Zagreb 1150—1155, Slav. banka, Zagreb 110, Hrv.-slav. zem. hip. banka, Zagreb 132—138, Hrv. esk. banka, Zagreb 180—182, Jugosl. banka, Zagreb 158, Trbov. prem. dr. 925, Guttmann 1850—2010, Slavonija 237.50, Exploatacijski 250, Sečerača 2340.

INOZEMSKJE BORZE.

— Curih, 3. okt. (Izv.) Današnja po-robza: Beograd 6.525, Berlin 0.000014, Amsterdam 220.50, Newyork 560.75, London 25.49, Pariz 33.35, Milan 25.15, Praga 16.75 Budimpešta 0.03, Bukarešta 2.62, Sofija 5.40, Varšava 0.012, Dunaj 0.007875, avstrij. žig. krone 0.0079.

— Trst, 3. oktobra. Predborza. Beograd 25.40—25.48, Berlin 0.00006—0.0001, Dunaj 0.0310—0.0315, Praga 65—65.50, Pa-riz 132.50—133, London 101—101.20, New-york 22.15—22.25, Curih 394—397.

— Dunaj, 2. okt. Devize: Beograd 798—792, Praga 2115—2125, Milan 3199—3211, London 321.700—322.700, Pariz 4227—4300 Curih 12.640—12.690, Newyork 70.560—70.960 Valute: dinar 777—783, češka krona 2067—2113, lira 3160—3180, franc. frank 4180—4210, švic. frank 12.525—12.605 funt sterling 310.900—321.500, dolar 70.560—70.960.

Darila.

Upravi našega lista so poslali:

Za Jugoslav. Matice: Rodbina Pre-ntu, 100 Din, mesto venca na krsto g. dr. Mar-tina Travner.

Za Ciriš - Metodovo družbo: G. Jakob Jesih 100 Din in g. Jos. Seydl 100 Din (iz redna pristojbina). Skupaj 200 dinarjev. Srčna hvala!

— Kavarna »Jadran« Turjaški trg 6, vsak večer koncert salonskega orkestra.

— Opozorjamo, da se je tvrdka I. Mo-ček, stara, priznana solidna trgovina z ob-čelami, preselila v poslopje Pokojninskega zavoda na Aleksandrovi cesti šte. 12, kjer prodaja še nadalje po izdatno znižanih cenah.

— Kino Matica. Danes zadnji dan »Pod-zemljiska Amerika«. Danes v sredo 3. ok-tobra se predvaja zadnji krat kolosalni film »Podzemljiska Amerika«. Prednaznani-li: »Strast«. Od četrta do nedelje.

— Oglejte si v izložbah oblačilne Indu-strije A. Kunc, Ljubljana, Gospoška ul. 7 najnovejše raglane, njih nedosežno lepi kroj in nizke cene pri izvrstnem blagu.

KINO TIVOLI

JEZDEC BREZ GLAVE

I. del

4., 5., 6. in 7. oktobra

KOT NASLADA IN KOT HRANA JE NAJ-BOLJŠA COKOLADA »SANA«.

— Električna masaža lica in manicu-ra za gospode in dame, vsa lasna dela se strokovno izvršujejo, poseben oddelek za striženje otrok, separiran uhoč za dame skozi vežo. Zaloga parfumerije, moderna higijenska brivnica Aleksander Glud, Ljubljana, Kongresni trg 6.

Marija Rogelj manufakturna - trgovina - se nahaja sedaj **Lingarjeva ulica št. 4** druga ulica čez frančiškanski most.

Velika izbira sukna, cajgov, parhanta, višnjevo in belo blago, opreme za neveste, perilo za dame in gospode. Blago dobro. Cene nizke. 10223

Naznanilo.

Slavnemu občinstvu naznanjam, da otvorim s 1. oktobrom trgovino z usnjem in čevljar-skimi potrebščinami v Prešernovi ul. 14 ter se priporočam

Jelka Seunig, Ljubljana.



SINGER ŠIVALNI STROJI

Na celem svetu znani kot najboljši.

Podružnice in zastopstva v vseh mestih

LJUBLJANA, Selenburgova ulica štov. 3.

Centrala za državo S. R. S. ZAGREB, Marulićeva ulica br. 5, II. kat.

Jugosl. importno in eksportno podjetje

ING. RUDOLF PEOLIN.

Stroji za vsako industrijo, lesno in kovinsko; poljedelski stroji in orodje; lokomobile in mo-torji; vseh vrst stiskalnice; valcergovina železa za stavbene in konstrukcijske svrhe. — To-varna poljedelskih strojev, liurna za železo in kovine. P. FARIO iz deluje vse predmete iz litiga železa v vsakimkoli in velikosti točno po modelih, armature iz medi in kovin za vsako potrebo.

Tel. inter. 82. **MARIBOR, Trubarjeva ul. 4.** Tel. inter. 82.

Zastopstva

samo prvotnih trgovskih in industrijskih tvrk po-ljubne stroje, prevzame za Beograd in Srbijo najstarejša beogradska dobro vpeljana trgovska agencija. Najboljša priporočila na razpolago! Poudarbo se prosi na M. J. Faroby, trgovska agencija, Beograd, Kralja Milana 9. 10140

PRAVKAR JE IZSLA NOVA KNJIGA

KSAXER MESKO:

= Naše = življenje

Cena brošurani knjigi Din 18.—, po pošti Din 21.—

Cena vezani knjigi Din 25.—, po pošti Din 28.—

Narod. knjigarna, Ljubljana

Prešernova ulica 7.

Armstrong-Whithworth Jugoslavija

izveštavaju, da su otvorili svoju kancelariju u Palati Jugoslovenske banke, Kolarčeva ulica br. 1, Beograd, i da su počeli primati narudžbine za slijedeće kao i za mnoge druge predmete čiji se spisak može videti na zahtev:

Parne kazane, mesingane i druge metalne proiz-vode kao mesingane ploče, šipke od žutog mesinga i. t. d., mostove, sitne predmete od livenog gvoždja i druge predmete od livenog gvoždja, ugali i koks, instalacije za rudnike, sve vrste dizalica, instalacije za električno osvetljenje i električne centrale, razne mašine, gvoždene kovane predmete, instalacije za vuču (preno-šenje), hidrauličke mašine, instalacije za razvijanje hidro-električne snage, lokomotive i željeznički materijal i nji-hove rezervne delove, mašinske alate, motorna prevozna sredstva i njihove delove, pneumatične alate i druge potrebe, instalacije za proizvodnju hartije i za preradu materijala za hartiju, pumpe sprave za konstrukciju pu-teta, brodogradilišta, čelik i gvožđe, čelične konstruk-cije za gradjevine, instalacije za izradu čelika, alate, žice metalne konopce, bormašine, okrugle gvoždjene šipke poluge, čelik visoke tensije i čelične vagonce.

Detaljna se obaveštenja mogu se dobiti na zahtev na gornju adresu.

Takodje se izveštavaju zainteresovani da imamo u stovarištu veliku količinu mašinerije za prodaju, i da je ovo odlična prilika da se nabave razne instalacije u odličnom stanju a po vrlo niskoj ceni.

IVAN ZAKOTNIK LJUBLJANA

Dunajska cesta 46

Telefon 379 mestni tesarski mojster Telefon 379

Vsakovrstna tesarska dela, moderne lesene stavbe, ostrešja za pa-lace, hiše, vile, tovarne, cerkve in zvonike; stropi, razna tla, stopnice, ledenice, paviljoni, verande, lesene ograje itd.

Gradba lesenih mostov, jezov in mlinov.

Parna žaga. Tovarna furnirja.

Novosti v damskih klobukih

klobučevine in v vseh modnih barvah.

Najnižje cene! Največja izbira!

modni salon

Stuchly-Maške

Ljubljana, Zidovska ulica 3

Popravila se sprejemajo!

10398

10398

10398

10398

10398

10398

10398

10398

10398

10398

10398

10398

10398

10398

10398

10398



Palma

Ne na nisko ceno
temveč na kvaliteto

morate paziti kadar kupujete gumi pot-
ravnike. Zahtevajte od Vašega čevljarja
izrečno Palma kaučuk pete in potplate.



Po dolgi in mučni bolezni je danes
preminula v starosti 67. let, previdena s to-
lažili sv. vere, naša ljubljena mati oz. stara
mati, sestra, tašča, svakinja in teta, gospa

Ljudmila Verderber roj. Pirc

posesnica.

Pogreb se bo vršil v četrtek, dne 4.
oktobra 1923 ob 4-ih popoldne iz hiše ža-
losti na blejsko pokopališče.

Sv. maše zadušnice se bodo brale v
tukajšnji župni cerkvi.

Blagi pokojnici ljub spomin.

Na Bledu, dne 1. oktobra 1923.

Olga Kavčič roj. Verderber, hč. — Gili Pirc,
brat. — Dr. Ivan Kavčič, zet. — Ivo in Mitja,
vnuka. — Lucija Pirc roj. Rodd, Mimi Pirc roj.
Sajovic, svakinje. — Vsi nečaki in nečakinje.

Realitetna pisarna Arzenšek & Ko.

d. z. o. z.

Celje, Kralja Petra cesta 12
ima na prodaj:
Hiše, vile, graščine, gostilne, trgo-
vine, vsakovrstna kmetijska po-
sestva, gozdna in veleposrestva,
žage, mline itd. 9181

Najnovejša iznajdba!

Brez kvarjenja blaga kemično
osušanje in vsakovrstno barva-
nje oblik.

Anton Boč, 9011
Ljubljana, Šelenburgova ul. 6.
I. nadst. Glince-Vič 46

STEZNIKE

(modernej)

po životni meri priporoča

Ana Hutter

Dunajska cesta 6-II

v hiši lekarne Piccoli.

PRODA SE 10560

vsled preselitve električna
benediktinska žaga z zraven
spadajočo hišo s 4 stanovanji in
kovačnico, električno razsvetljavo
v Račjem pri Mariboru, 5 minut
od postaje. Stanovanje takoj na
razpolago. Več pove lastnik Josip
Sernko v Račjem pri Mariboru.

Na prodaj!

Pomožno motorno kolo,
motorno kolo s pri-
klopnim vozilom - in
dvosedežni avto
v dobrem stanju, takoj rabljivo,
iz privatne roke po vrlo ugodni
ceni na prodaj pri

Kosta Novaković,
Ljubljana, Kopitarjeva ulica 1

JOŠKO RAJŠP

in

LEA VOLČIČ

zaročena

30. septembra 1923

Naznanilo o preselitvi.

Vinodno naznanjam, da se je moja trudka

J. MAČEK

največja zaloga oblek za gospode in otroke
preselila

na Aleksandrovi c. št. 3 iz št. 12
v hišo Pokojninskega zavoda

in se priporočam cenjenim odjemalcem in slavnemu občinstvu
za nadaljnjo naklonjenost z zadržanim najsolidnejšim posrežbo.



V najgloblji žalosti naznanjamo vsem prijateljem in
znancem pretužno vest, da je naš najbolji vzor-soprog in
oče ozir. sin, brat, zet, svak in stric, gospod

Dr. Ferdinand Tomazič

minister. tajnik

v torek, dne 2. oktobra t. l. po daljši bolezni previden
s tolažili sv. vere bogu vdano preminul.

Pogreb nepozabnega ranjkega se vrši v četrtek, 4. t.
m. ob treh popoldne iz hiše žalosti, Slomškova ulica 7
na pokopališče k Sv. Križu.

LJUBLJANA, 2. oktobra 1923.

Vera Tomazič roj. Mulaček,
soproga.

Verica in Audica,
hčerke.

Žalujejo rodbine Tomazič in Mulaček.

Brez posebnega obvestila



Tužnim srcem javljam vsem sorodnikom, pri-
jateljem in znancem, da me je po 47-letnem srečnem
zakonu za vedno zapustil moj predragi soprog ozir.
predobri oče, stric in tast, gospod

Josip Harbich

inženir

In se po dolgem in mučnem trpljenju, previden s to-
lažili sv. vere, v 71. letu starosti, v torek ob pol 7.
zjutraj preselil v boljše življenje.

Pogreb nad vse ljubljene pokojnika se vrši
v četrtek ob 4. iz hiše žalosti, Breg 14, na pokopa-
lišče k Sv. Križu.

Sv. maše zadušnice se bodo darovale v raznih
cerkvah.

V LJUBLJANI, dne 2. septembra 1923.

Globoko žalujoča soproga:

Katarina Harbich in otroci

ter ostali sorodniki

Tovarna čevljev „Boston“, Beograd, Kralja Aleksandra 152.

Potrebuje vse vrste

strojnih delavcev,

a le prvovrstne, istotako

šteperice in

prirejevalke (herriterice).

Po čudovito znižanih cenah

prodajam novodošlo blago, posebno moško suknjo, hla-
čevino, barhente, cefirje, platno za rjuhe, fine šifone iz
domačih tvornic — Pridite in prepričajte se!

Ivan Kos,

Siška (Seidlova hiša) Celovška cesta 2,
Ljubljana, Sv. Petra cesta 23

10473

OPOZORILO.

10236

Ker se v zadnjem času opetovano dogaja, da pri-
hajajo gotovi elementi v Slovenijo od mesta do mesta
in prevzemajo naročila moje tvornice za oboknice (rolete),
kakor tudi predplačila za naročeno blago, izjavljam tem
potom, da prevzema vsa naročila, spadajoča v mojo
stroko edinole

tvrdka Zalta & Žižić,

trgovina z železnino v Ljubljani

katera ima od mene zastopstvo.

V slučaju, da se pojavi še kak element, ki bi po-
nujal te vrste blago pod mojim naslovom, prosim, da
ga blagovolite naznaniti najbližji merodajni oblasti.

Mirko Benčič,

specijalna tvornica vseh vrst oboknic (rolet)

ZAGREB.

Poslovnica: Opatovin 11. Tvornica: Fijanova 19,

Zahvala.

Za vse iskrene dokaze sočutja, ki so
nam došli od blizu in daleč povodom pre-
rane smrti našega srčno ljubljenega soproga
in očeta, gospoda

Ivana Kovača

višjega finan. rač. svetnika v pokoju,

izrekamo tem potom vsem ljubim sorodnikom
prijateljem in znancem prav toplo zahvalo.
Osobito pa nam je dolžnost zahvaliti se vsem
mnogoštevilnim udeležencem pogreba in da-
rovalcem vencev. Vsem tisočera hvala!

LJUBLJANA, 2. oktobra 1923.

Rodbini Kovač-Korn.

„Color“,
najboljša, neškodljiva BAR-
VA ZA IASE.

Glavna zaloga drogerija A.
KANC, Ljubljana. — Raz-
pošilja tudi po pošti. 2922

Zastopstva!

V Bački Banatu išče dobra zastop-
stva dobro uvedena agentura s
sedežem v Subotici. Na razpolago
reference.

Naslov: Publika-Reklam,
Subotica, Strossmayerova ulica

Tapetniška delavnica FRANC JAGER

Ljubljana - Kolodvorska ulica 28

se priporoča slav. občinstvu za
vsa v to stroko spadajoča dela,
kakor: izdelava vseh vrst žim-
nic, divanov, otmari,
klubnih garnitur, različnih
zastopstev itd. Delo solidno. —
Cene zmerno.

Žima vseh vrst vedno v zalogi!

Novo črno brinje in suhe slive

za žganjekuho ima v zalogi

I. Knez v Ljubljani,

Gospodarska cesta 2

Potnik

v pivovarnah in pri večjih vinskih
trgovinah naše države dobro upeljan,
se takoj sprejme.

Reflektira se samo na prvovrstno
moč z dobrimi referencami. Po-
nudbe pod „Agilen 10425“ na
upravo Slov. Naroda. 10425

Halol! Kam pa?

K. „Tribuni“ v Ljubljani

Karlovaška cesta št. 4

Tam je po ceni in velika izbira
otroških vozilov, dvokoles raznih
modelov, najnovijših pomožnih
motorov znamke Ewans, Ori-
nette, Motorette, D. K. W., Omega
ter vsakovrstne pneumatike. Spre-
jemajo se tudi vsa popravila ter
poniklanje in emajljanje. 3137

Na celolom

continentu

poznato je več od mnogo godina
izvršno svagdje raširjeno sredstvo
za desinficiranje



koje se upotrebljava za pranje ruku
i aparata, zatim za svaku vrst de-
inficiranja, kao i za odstranjenje
svakog neugodnog vonja.

Dobiva se u apoteci i drogeriji
u originalnoj opremi providjen sa
uputom o upotrebi.

Generalno zastupstvo i depot za
cijelu Jugoslaviju:

Jugopharmacija d. d.

ZAGREB, Prilaz 12.



Neizprosna smrt, ki ne prizanaša nikomur, nam je iztrgala iz
naše srede nepričakovano našo nad vse ljubljeno, predobro,
mamico in soprogo, sestro, staro mamo in teto, gospo

Katarino Jakša vd. Bernatović roj. Oršič

soprogo velotrogovca,

ki se je danes ob 5. uri popoldne, previdena s tolažili sv. vere,
vsled zastrupljenja krvi, nenadoma ločila od nas, zapuščajoč nas v
brezmejni tugi.

Predrago pokojnico bomo spremili na njeni zadnji poti iz hiše
žalosti, Mestni trg 5. k sv. Križu v četrtek dne 4. oktobra 1923 ob
polpetih popoldne v rodbinsko grobnico.

Maša zadušnica se bo darovala v petek ob 9. uri dopoldne v
stolni cerkvi.

V LJUBLJANI, 2. oktobra 1923.

Ivan Jakša

soprog

Eliza vd. Mixich roj. Bernatović Pavao Oršič župnik

hčerka.

brat.

V imenu vseh ostalih sorodnikov.

Za odgovora uprave
naj se priloži
1 dinar.

MALI OGLASI

Cene oglasov do 20
besed Din 5.— vsaka
nadlajna beseda 50
para, s davčino vred

Prodaj

Zimska suknja
se proda. — Vpraša se
pri g. Schotter, Spodnja
Šiška 224. 10.525

Postelja,
kompletna, se ugodno
proda. — Sp. Šiška, No-
va ulica 228 (od 12. do
3. ure). 10.515

Lahka kočija,
polpokrita, enovprezna,
naprodaj. — Naslov po-
ve uprava »Slovenskega
Naroda«. 10.449

**Več dvokrilnih
stanovanskih vrat**
in podstrešnih oken na
prodaj. — Naslov pove
uprava »Slovenskega
Naroda«. 10.528

Skoro novo kolo
naprodaj. — Ogleda se
lahko vsak dan: Poljan-
ski nasip št. 40 (na dvo-
rišču). 10.534

Pletilni stroj št. 8,
dobro ohranjen, se po
ugodni ceni proda. —
Naslov pove uprava »Slo-
venskega Naroda«. 10.516

Klavir,
prvovrsten ter dobro
ohranjen, se proda radi
selitve. — Ponudbe pod
»Štev. 105 A/10.492« na
upravo »Slovenskega
Naroda«. 10.506

**Dva mlada angle-
ška lovška hrta,**
pes in psica ter dva foxa
naprodaj. — Poizve se
pri Vek. Dolničarju, hotel
»Tivolij«. 10.506

**Pozor kovači in stavbni
ključavničarji!**
Ročni vrtni stroj
(dobro ohranjen) se po
nizki ceni proda. — Po-
izve se v tovarni Kunz
& Komp. 10.529

Ugodna prilika!
Proda se oprava za jedil-
nico in spalnico po nizki
ceni valed pomanjkanja
prostoru. — Naslov pove
uprava »Slovenskega
Naroda«. 10.563

**Dva lepa prvo-
vrstna težka konja**
(valah 7 let in žrebec 5
let star) se prodasta ali
zamenjata za dva lažja
konja. — Povpraša se:
Franc Čuček, Ptuj. 10.564

Obleka za dečka,
popolnoma nova, v sta-
rosti 12 do 14 let, z dol-
gimi hlačami, naprodaj
za 600 Din. — Poizve se:
Krakovski nasip št. 12.
10.547

Dve železni peči
in cevi naprodaj. — Po-
izve se v pisarni »Mara-
tovna kandičev, Ljub-
ljana, Rimska cesta 6.
10.550

Krojaški stroj
za luknjati (Knopfloch-
maschine) po zelo ugod-
ni ceni naprodaj. — Po-
izve se pri »Hermes«, Šol-
ski drevored 8. 10.554

Vila v Mariboru
z vrtno se proda za 350
tisoč dinarjev. Stanova-
nje s petimi sobami in
priljubljenimi se odstopi.
— Ponudbe pod »Krasno
stanovanje 10.442« na up-
ravo »Slovenskega Naroda«. 10.542

Pozor!
Za polovično ceno se
proda manjše posestvo
od 3/4 jutrov z lepo zida-
no hišo, pripravno za
vsako obrt, oddaljeno 5
minut od železniške po-
staje. — Naslov pove
uprava »Slovenskega
Naroda«. 10.542

Pisalne mize
in salonska garnitura, do-
bro ohranjena, obstoječa
iz mize, štirih foteljev in
omare, se proda. — Isto-
tam se odda tudi stroj
za izdelovanje masla, pri-
bližno za 26 litrov. —
Ponudbe se pošlji na
naslov: Bokalec, p. Viš.
10.494

Za 70.000 Din
se proda radi odpotova-
nja dobičajno pod-
jetje z inventarjem v
Ljubljani. — Odstopim
tudi mehlovanu stanova-
nje sredi mesta, obstoje-
če iz 1 ali 2 sob. — Po-
nudbe na upravo »Slo-
venskega Naroda« pod »Podjetje
70.000/10.523«. 10.523

Redka prilika!
Zaradi odpotovanja v
inozemstvo se takoj pro-
da krasno posestvo v
Ljubljani, obstoječe iz
enonadstropne hiše in
novo zidane vile, obdane
z velikim vrtno, ob ka-
terem teče tudi voda. —
Stanovanje v villi s sed-
mimi sobami, kopalnico
i d. kupcu takoj na raz-
pologo. — Naslov pove
uprava »Slovenskega
Naroda«. 10.552

Redka prilika!
Zaradi odpotovanja v
inozemstvo se takoj pro-
da krasno posestvo v
Ljubljani, obstoječe iz
enonadstropne hiše in
novo zidane vile, obdane
z velikim vrtno, ob ka-
terem teče tudi voda. —
Stanovanje v villi s sed-
mimi sobami, kopalnico
i d. kupcu takoj na raz-
pologo. — Naslov pove
uprava »Slovenskega
Naroda«. 10.552

50 kg žice 2,5 mm
(pakom) prodaj. — Se-
vor Edvard, Krakovski
nasip 10. 10.521

Prodaj sode
iz suhega klanega hra-
stovega lesa od 2,50 D
do 3 D za 1 liter iz skla-
dišča. Dobavljam vsako
množino. — Jovo Milo-
šević, Zagreb, Franko-
panska br. 8. 10.287

Jedilnica,
temna, popolnoma nova,
obstoječa iz 12 kosov, se
vsled pomanjkanja pro-
stora ceno proda. Proda
se tudi že rabljena spal-
nica. — Ivančič, Zabajk
št. 3, I. nadstr. 10.127

Pozor
Amerikanci, trgovci, Pri-
morci! — Proda se takoj
radi preselitve na Pra-
gerskem, pet minut od
železniške postaje, tik za
okrajno cesto, lepo pose-
stvo, obstoječe iz stanova-
niške hiše s štirimi so-
bami, kuhinje ter kleti,
lepega vrta, velikega
skladišča za seno in sla-
mo (30 m dolgo, 12 m ši-
roko), mesnice, katera
dobro gre, bleva za živ-
no, bleva za 60 svinj. —
Na tem posestvu je že
od 1. 1911 obrt z dežel-
ni, pridelki, apnom, cemen-
tom ter prodajo vina in
piva v zaprtih stekleni-
cah. Pripravno tudi za
svinjskega in živinskega
trgovca. — Vpraša se pri
Karol Zelanu, Pragersko.
— Posredovalci izključ-
ni. Naklada se lahko do
300 vagonov krompirja in
250 vagonov sena in sla-
me. 10.558

Stanovanja
Prazna soba
s posebnim vhodom in
električno razsvetljavo se
takoj odda gospodu. —
Naslov pove uprava »Slo-
venskega Naroda«. 10.519

Kupim
Borove štafle
(morale) 5/8 in 8/8 cm
4 m več vagonov kupim.
— Ponudbe na Veblo in
drug, Beograd, Bara Ve-
necija. 10.498

Klavirje
in pianine kupujem. Po-
nudbe z označbo cene,
marke, dolgoti in notra-
nje konstrukcije klavirja
(to je, dali ima klavir
znotraj okoli železnice ali
leseno ramo), naj se
pošljejo na S. F. Čop,
Zagreb, Mrzovičeva ul.
št. 12, III. nadstr. 10.276

Soba s hrano
se odda dvema uradnic-
ma ali dijakinijama, ozir-
no dvema dijakoma nižjih
razredov. — Naslov po-
ve uprava »Slovenskega
Naroda«. 10.541

Soba
s popolnoma separiranim
vhodom, event. majhno
stanovanje za 1—2 mese-
ca išče samec za takoj. —
Ponudbe pod »1000 Din
10.549« na upravo »Slo-
venskega Naroda«. 10.541

Šivalni stroj,
dobro ohranjen, kupim.
— Ponudbe pod »Stroj
10.538« na upravo »Slo-
venskega Naroda«. 10.538

Hlude,
smrekove in jelkove, od
25 do 60 cm media 38 cm
kupim vsako množino
proti takojšnjemu plači-
lu. — Ponudbe: Ljubljana,
na, poštni predal št. 77.
10.433

**Kupi se srebrna
kaset**
(kompletna) za 12 oseb,
stara srebrna posoda in
mobilne baročne dobe. —
Ponudbe pod »Starine
10.513« na upravo »Slo-
venskega Naroda«. 10.513

**Kurimo 40 do
50 tisoč komadov**
obeljenih, zdravih in rav-
nih kostanjevih drogov,
11 m dolgih in ne manj
kot 13 cm premera na
vrhu. — Cenene ponud-
be z navedbo količine,
termina dobave in cene,
franko vagon na ladalno
postaje na naslov trdi-
ke: Jos. Lorenzi nasledn.
Ljubljana. — Istotam se
kupujejo vedno zdravi,
lepo merkantilno tesani
trami. 10.545

Stanovanja
Prazna soba
s posebnim vhodom in
električno razsvetljavo se
takoj odda gospodu. —
Naslov pove uprava »Slo-
venskega Naroda«. 10.519

Kupim
Borove štafle
(morale) 5/8 in 8/8 cm
4 m več vagonov kupim.
— Ponudbe na Veblo in
drug, Beograd, Bara Ve-
necija. 10.498

Klavirje
in pianine kupujem. Po-
nudbe z označbo cene,
marke, dolgoti in notra-
nje konstrukcije klavirja
(to je, dali ima klavir
znotraj okoli železnice ali
leseno ramo), naj se
pošljejo na S. F. Čop,
Zagreb, Mrzovičeva ul.
št. 12, III. nadstr. 10.276

Soba s hrano
se odda dvema uradnic-
ma ali dijakinijama, ozir-
no dvema dijakoma nižjih
razredov. — Naslov po-
ve uprava »Slovenskega
Naroda«. 10.541

Soba
s popolnoma separiranim
vhodom, event. majhno
stanovanje za 1—2 mese-
ca išče samec za takoj. —
Ponudbe pod »1000 Din
10.549« na upravo »Slo-
venskega Naroda«. 10.541

Kot sostanovanka
se sprejme boljše gospo-
dična. — Gospodstva
cesta 12/L. 10.526

Mehlovana soba
v Spodnji Šiški se odda
solidnemu gospodu ali
gospodični (uradnici). —
Naslov pove uprava »Slo-
venskega Naroda«. 10.539

Za stanovanje
3 sob in pritlikin plačam
800 do 900 Din mesečno.
— Ponudbe pod »900 Din
mesečno/10.546« na upra-
vo »Slovenskega Naroda«. 10.546

Službe
Modni atelje
sprejme izurjene pomoč-
nice. — Pavlina Rozman,
Zatiška ulica 1. 10.532

Primerno službo
za popoldanske ure išče
državni uradnik. — Na-
slov pove uprava »Slo-
venskega Naroda«. 10.491

Zobotehnik,
mlajša moč, išče službo.
— Ponudbe pod »Zobot-
tehnik/10.548« na upravo
»Slovenskega Naroda«. 10.548

Konservatoristinja
želi poučevati klavir.
— Ponudbe pod »Konserva-
toristinja/10.458« na upra-
vo »Slovenskega Naroda«. 10.458

Pomočnica,
spretna, se takoj sprejme
v saloni damskih klobu-
kov Mimi Sark, palača
Kreditne banke. 10.474

Knjigovodkinja,
obehem tudi korespon-
dentka, želi premeniti
službo takoj. — Ponud-
be pod »Dobra izprij-
vala/10.484« na upravo
»Slovenskega Naroda«. 10.484

Gospodična,
trgovsko naobražena, z
dobrimi izričevali ter z
daljšo prakso, išče mesto
kot pisarniška moč. —
Ponudbe pod »Strojje-
ska/10.483« na upravo
»Slovenskega Naroda«. 10.483

Službo gospodinje
k samostojnemu gospodu
ali manjši družini izven
Ljubljane sprejme inte-
ligentna gospa, stara 42
let. — Ponudbe na upra-
vo »Slovenskega Naroda«
pod »Gospodinja/10.536«. 10.536

Delavce,
ki so večji samostojno
izdelovati usnjene gama-
še, išče za takojšen na-
stop »Velebit«, društvo
za izdelavo usnjene robe,
Bjelovar. 10.487

Potnik,
kateri bo potoval po vsej
Jugoslaviji, sprejme še
druge izdelke s seboj za
prodajo proti proviziji:
najraje iz špecerijske ali
kolonijalne stroke. — Po-
nudbe pod »Agilen pot-
nik/10.556« na upravo
»Slovenskega Naroda«. 10.556

Mesta učenke
v trgovini z mešanim
blagom na deželi želi 15.
letno, pridno, močno de-
kle poštenih staršev, s
šestrazredno ljudsko šol-
o. — Ponudbe na upra-
vo »Slovenskega Naroda«
pod »Pridna 101/10.518«. 10.518

Gozdar
ali gozdarski adjunkt,
samostojna moč,
dobro lovec, resen in tre-
zen, s prakso; eventualno
gozdarski praktikant, se
sprejme za večinsoma re-
virsko službo. — Prošnje
s preloži sprejemalet in na-
vedbo referenc na Oskrbi-
ništvo graščine Jurklo-
šter via Laško. 10.562

Lokal
Lokal v Sp. Šiški
se z inventarjem vred
oddaja. — Naslov pove
uprava »Slovenskega
Naroda«. 10.508

V najem vzamem
event. kupim dobrodošlo
gostilno ali trgovino. —
Vstopim tudi kot družab-
nik h kakšnemu podjetju
s 50 do 100 tisoč dinar-
jev. — Sprejemem zaupno
mesto kot opora šefa, po-
slovdje ali slično. — Po-
nudbe pod »Vsestransko«
na: »Aloma Companie,
Ljubljana. 10.568

Razno
2000 Din posojila
iščem; izplačljivo v obro-
kih z dobriimi obrestmi.
— Naslov pove uprava
»Slovenskega Naroda«. 10.472

**Prispeli so naj-
boljši šivalni stroji**
»Mundlos«. Šivaljo naprej
in nazaj. Garancija deset
let. Znižane cene. Vse
potrebščine na razpolo-
go. Pouk v vezanju brez
plačena. — Trvdka I. Še-
lovinčič, Mestni trg
št. 13, Ljubljana. 10.512

K. Widmayer
pri »Solncu«
za vodo. Velika izbira
volnenih jopic in čepic.
Raznovrstno perilo. Svil-
nati in drugi robci, šer-
pe. Manufakturno blago.
Obleke in predpasniki.
Vsa oprava za novoro-
jenčke. Majce, nogavice
domačega izdelka. Ven-
čki in šopki za neveste,
odeje (kovtr). Edina za-
loga peč (abtahov). Na
debelo primeren popust.
10.527

K. Widmayer
pri »Solncu«
za vodo. Velika izbira
volnenih jopic in čepic.
Raznovrstno perilo. Svil-
nati in drugi robci, šer-
pe. Manufakturno blago.
Obleke in predpasniki.
Vsa oprava za novoro-
jenčke. Majce, nogavice
domačega izdelka. Ven-
čki in šopki za neveste,
odeje (kovtr). Edina za-
loga peč (abtahov). Na
debelo primeren popust.
10.527

Cenjenim damam
najljubšeje naznanjam,
da izvršujem točno in
polovico ceneje vse mo-
distovska dela. Se pri-
poroča Skuble Franja,
Štepanja vas 38. 10.282

Nemščino
poučuje bivša učiteljica
v skupinah ali posamez-
no. — Poizve se: Rimska
cesta 2/l, desno, od 11.
do 2. in 6. do 7. 10.397

Inštrukcije
iz vseh predmetov ljud-
ske šole, nemščine in kla-
virja daje mlada učiteljica.
— Ponudbe pod »Bo-
dočnost/10.382« na upra-
vo »Slovenskega Naroda«. 10.382

Iva Šiler,
Kongresni trg 6,
prodaja vsakovrstne klo-
buke, nakitja, po znižan-
ih cenah. Sprejema vsa
nova in stara dela ter jih
izvršuje točno. 10.427

Objava.
Podpisani javljam, da
sem s 1. septembrom t. l.
izstopil kot družabnik iz
trdke »Silva«, Industrijs-
ka in trgovska lesna
družba z o. z. v Ljubljani.
— Rupert Krainer. 10.565

English Lessons.
Miss Farler returns from
England Oct. 8th to re-
sume her lessons. Inter-
views from 6 to 6 p.m.
— Mondays Wednesdays
and Fridays. Pražakova
ulica (nova hiša) III. nad-
stropje. 10.565

**Kdor bi poleg
drugih učencev**
vzel v poduk mojega 8-
letnega fantka za nem-
ščino, naj javi naslov pod
»Nemščina 10.533« na
upravo »Slovenskega
Naroda«. 10.533

Zaga-samica
s tremi listi in cirkularo,
oddaljena en kilometer
od postaje, v bogati lesni
okolici Gorenjske, s ga-
rantirano stalno močno
vodo, se odda v najem za
deset let. — Ponudbe na
upravo »Slovenskega
Naroda« pod »Zaga-samica/10.561«. 10.561

K. Widmayer
pri »Solncu«
za vodo. Velika izbira
volnenih jopic in čepic.
Raznovrstno perilo. Svil-
nati in drugi robci, šer-
pe. Manufakturno blago.
Obleke in predpasniki.
Vsa oprava za novoro-
jenčke. Majce, nogavice
domačega izdelka. Ven-
čki in šopki za neveste,
odeje (kovtr). Edina za-
loga peč (abtahov). Na
debelo primeren popust.
10.527

K. Widmayer
pri »Solncu«
za vodo. Velika izbira
volnenih jopic in čepic.
Raznovrstno perilo. Svil-
nati in drugi robci, šer-
pe. Manufakturno blago.
Obleke in predpasniki.
Vsa oprava za novoro-
jenčke. Majce, nogavice
domačega izdelka. Ven-
čki in šopki za neveste,
odeje (kovtr). Edina za-
loga peč (abtahov). Na
debelo primeren popust.
10.527

Novi vinski sodi
(bačve) v vseh velikostih
se dobe in popravljajo
pri Fran Repiču, Ljubljana,
Trnovo. 9993

Čebelnji med,
trden, zajamčeno pristen
lastni izdelek, po K 100
odda v vsaki množini
Jože Praž, Solski drevor-
ed 8. 10.557

Vsačkovrstne
čevlje gamaše,
sportne čepice, bombaž
in volno za pletenje vseh
barv nudi vedno naj-
ceneje: Razpošiljalnica
»Konkurencija«, Ljubljana,
Zgornja Šiška. 8159

»Kolizej«
Oprema stanovanj, drže-
ba z o. z., Ljubljana, Go-
spodstva cesta 13 (prej
brata Sever). Priporočila
bogato izbira pohištva od
navadnega do najfinije-
ga; prevzame vsa naro-
čila, tudi za celotno opre-
mo stanovanj. — Zaloge
vseh vrst modrocev in
drugih tapetniških del.
10.535

Razglas.
V najem se odda s 1.
novembrom 1928 lesno
skladišče s pisarno in lo-
so za shranjevanje lesa.
Skladišče je popolnoma
ograjeno in meji na dra-
žavno cesto in kolodvor.
— Istočasno se na javni
dražbi, ki se vrši v nedeljo
dne 7. oktobra 1928
od 9. uri zjutraj v Zgor-
njih Domžalah, št. 110,
proda mal motor na ben-
zin, žensko in moško ko-
lo ter dva stara vozova
z deli za vozove. Natane-
ni pogoji se objavijo pred
pričetkom dražbe.
Zupanstvo Domžale.
10.543

**P
U
H**
in
PERJE
vedno v zalogi
pri trdki
R. Miklauc
LJUBLJANA

SARDINA

D. D.

ZA KONZERVIRANJE MORSKIH RIB, SPLIT

Teorice: Komiza, Makarska, Postire, Trpanj, Velutka, Siget, Trogir (togir)
Proizvoaja: Sardine, makrele, slane sardele v olju nasoljene v vseh
oblikah in velikostih
Dobavljatelj kralj. dvora H. Vel.

Zastopstvo in gl. zaloga R. Bunc in drug, Ljubljana, Maribor, Celje

Gradbeno podjetje G. TONNIES
družba z o. z., LJUBLJANA.

Specijalno podjetje za visoke zgradbe.

Ustanovljeno leta 1846.

Brzjavlj: Tönnies Ljubljana.

Telefon št. 563.

naznanja cenjenemu občinstvu, da se začetkom oktobra s svojo
pisarno preseli iz Gajeve ulice v svojo lastno, dedno hišo —
Dunajska cesta 25 — vhod v Pražakovi ulici, kjer je bilo isto usta-
novljeno leta 1846.

Podjetje projektira in izvršuje:

bančne in industrijske palače, stanovanjske hiše, tovarniška poslopja,
šole, cerkve, vile, male enonadstropne, oziroma enodružinske hiše v
opeki in »Heraklitu« (najceneji stavbni način.)

Lasten gramozolom in opekarna.

„OBNOVA“, gradbena družba
z o. z., LJUBLJANA.

Specijalno podjetje za talne zgradbe.

Ustanovljeno leta 1920.

Brzjavlj: Obnova Ljubljana.

Telefon št. 563.

naznanja cenjenemu občinstvu, da se začetkom oktobra s svojo
pisarno preseli iz Gajeve ulice v svojo lastno poslopje —
Dunajska cesta št. 25 — vhod v Pražakovi ulici.

Družba projektira in izvršuje:

Talne in vodne zgradbe — mostove in ceste — betonske in železo-
betonske zgradbe — železne visoke in mostne zgradbe — gozdne in
industrijske železnice — naprave za preskrbo z vodo, kanalizacije,
gradnje trijemov iz lesa. Inštalacijska centrala za vodovode in cen-
tralne kurjave.

**Nakupovalna centrala za stavbeni material, stavbno
predmete in stroje.**

Ima stalno v zalogi: Cement, Salonit za pokrivanje streh, cevi iz
kamenine, »Torfoleum« plošče, »Heraklit« material. 10517